

Iben Hjejles opråb:

**TAL PÆNT
TIL DEM,
DER PASSER
PÅ OS**

SIDE 36

**NATUREN
HJÆLPER
DE MEST
UDSATTE
BØRN**

SIDE 42

FAGBLADET FOA

PÆDAGOGISK

PÆDAGOGISK ASSISTENT ANDY JØRGENSEN ER EN DEL AF NY TENDENS I DAGTILBUD:

**JEG KAN KUN
ANBEFALE DET
HER JOB TIL
ANDRE MÆND**

SIDE 6

LYT TIL FAGBLADET FOA

TRUET OG SLÅET

Sådan tackler du vold og trusler på jobbet

Knap hvert tredje FOA-medlem har været udsat for trusler eller fysisk vold på sin arbejdsplads.

VÆKKE ELLER EJ?

Myter og amnestuesnak forstyrrer børns søvn

Der er mange holdninger til, hvordan og hvornår små børn skal sove. Find ud af, hvad der er op og ned.

MOD MERE FRIHED

Skru op for frihed og fleksibilitet i dit arbejdsliv

Flere og flere har fået fleksible mødetider i plejesektoren. Få gode råd til, hvordan du også kan få det.

BOOST DIN LOKALLØN

Der kan være lønkroner at hente med et særligt fokus på lokalløn

Hvis du kunne tænke dig at presse på for at få noget mere i løn, så skal du lytte med i dette afsnit.

MÅ DE LEGE DOKTOR?

Onani og numselege i børnehaven kan skabe panik

Hvad er naturligt, og hvad skal man reagere på, når børn udforsker deres kroppe?

DYRK DE SMÅ TEAMS

Få opskriften på større arbejdsglæde og mere faglighed

De mindre tværfaglige teams har været med til at give mere arbejdsglæde og mindre sygefravær.

Husk, at du kan høre mere fra Fagbladet FOA i podcasten 'Færdigt Arbejde'. Find for eksempel disse seks episoder, hvor du normalt lytter til podcast – eller gå ind på [Fagbladetfoa.dk/podcast](https://fagbladetfoa.dk/podcast).

INDHOLD

SNAPSHOT
**EN HYLDEST
TIL DET FÆLLES
MÅLTID**

SIDE 20

**FAGLIG
PRAKSIS**
UDESKOLEN
FOR DE SÆRLIGT
UDFORDREDE
SIDE 42

INTERVIEW
IBEN HJEJLE
DELER ROSER
UD TIL PLEJE-
PERSONALET
SIDE 36

- 4 Chefredaktørens leder**
- 6 Fag og fremtid**
Flere mænd med uddannelse
finder vej til dagtilbuddene
- 8 Groft sagt**
- 9 Forskerzonen**
Også helt små børn afstemmer
legen med hinanden
- 10 FOKUS Tag godt imod de nye**
Sådan giver I nye kolleger
den bedste start
- 18 Striiben & Medlem til medlem**
- 20 Snapshot**
Kom med til generalprøve
på årets middag
- 24 Fagligt talt**
- 26 TEMA Misbrug**
Udviklingshæmmede med
misbrug lades i stikken
- 32 Kollegakram**
Katharina har ALDRIG
en øvdag
- 34 Kend din ret**
Sådan kan du supplere
pensionen uden modregning
- 36 INTERVIEW med Iben Hjejle**
Skuespilleren fortæller om
sin fars sygdom og pleje
- 42 Faglig praksis**
Naturen hjælper de børn, der
har sværest ved fællesskabet
- 44 Min vej**
Mød sosu-assistenteleven, der
kender til livets skyggesider
- 46 A-kassen**
Arbejd – uden at det går
ud over din efterløn
- 47 Mad på farten**
- 48 Det sker**
- 50 Quiz**

”
**AT JEG SKULLE KOMME TIL AT ARBEJDE MED BØRN FRA TRE TIL SEKS ÅR?
DET HAVDE JEG ALDRIG TROET. SIDE 6**

ANDY JØRGENSEN

PÆDAGOGISK ASSISTENT, GUDME BØRNEHUS

FOAAnsv. chefredaktør Gitte Hejberg
gith@foa.dk · 46 97 24 58Redaktionschef Allan Wahlers
alwa@foa.dk · 46 97 26 44Udgiver FOA · Staunings Plads 1-3
1790 København V · 46 97 26 26
foa.dk · foa@foa.dk

FØRSTE INDTRYK VARER VED

VELKOMMEN | At det er rart for nyansatte at føle sig velkommen, siger måske sig selv. Men det er langt fra gjort med et fast håndtryk og en dusk sensommerblomster. Der er meget, der skal klappe – og som tilsvarende kan glippe.

Selv har jeg som forventningsfuld nyansat i et tidligere job prøvet at blive vist hen til et støvet kontor, hvor møbler og IT-udstyr stod huler til bulter, og hvor flere af kollegerne – efter en fælles bytur aftenen før – virkede temmelig klatøjede. 'Havde I glemt, jeg skulle komme, eller kommer jeg bare til besvær,' havde jeg mest lyst til at spørge. Behøver jeg at tilføje, at der hverken var udarbejdet en introplan eller fundet en kollega-buddy?

Fagbladet sætter denne gang velkomsten – også kaldet *onboarding* – i fokus. Vi har blandt andet talt med flere nyansatte og besøgt en arbejdsplads, der har helt styr på processen og de gode råd.

Eksempelvis er det en god idé at udstyre den nye medarbejder med en buddy. En kollega, som kan introducere den nye til stedet, opgaverne, rutinerne og ikke mindst det sociale fællesskab. En buddy er ikke mindst guld værd for de helt unge, som ikke blot er grønne på arbejdspladsen, men også på arbejdsmarkedet. Det giver også god mening at sætte sig ind i den unge generations behov, som for eksempel kan være at tale åbent om tvivl og usikkerhed.

En introproces kræver tid og planlægning, men det er en sund investering. De nye kollegers trivsel og engagement stiger, og dermed bliver de mindre tilbøjelige til at sige op og suse videre efter kort tid. Det første indtryk varer oftest ved. ★

Gitte Hejberg
GITTE HEJBERG
ANSV. CHEFREDAKTØR

”

DET ER LANGT FRA
GJORT MED ET FAST
HÅNDTRYK OG EN
DUSK SENSOMMER-
BLOMSTER.

X

@GITTEHEJBERG

LÆS MERE
OM AT TAGE
GODT IMOD NYE
KOLLEGER
SIDE 10-17

HVAD MENER DU?

Hvordan tager I imod nye kolleger på jeres arbejdsplads?

AF STINE ANDERSEN OG
LAURA MARIE RASMUSSEN

Nysgerrighed på personen

Rie Andersen

TR i Helsingør Kommune
på ældreområdet. Social-
og sundhedsassistent

"En nyuddannet får en kontaktperson, de kan stille spørgsmål til og køre ud med. Hvis det er en med erfaring, spørger vi til, hvor de sidst var, deres erfaring og interesserer, og hvilke kompetencer de har. Vi er nysgerrige på personen og deres faglighed."

Faste aftaler

Brian Friis

Omsorgs- og pædagogmed-
hjælper på Koføedsminde, en
specialinstitution for voksne
udviklingshæmmede

"Vi har nogle faste aftaler, når der kommer nye. De bliver vist rundt på afdelingen af en fastansat, som tager sig af dem det første stykke tid. Nye kommer også igennem et introforløb, så de er bedre rustet til at være på en arbejdsplads som vores."

Spørg hellere for meget

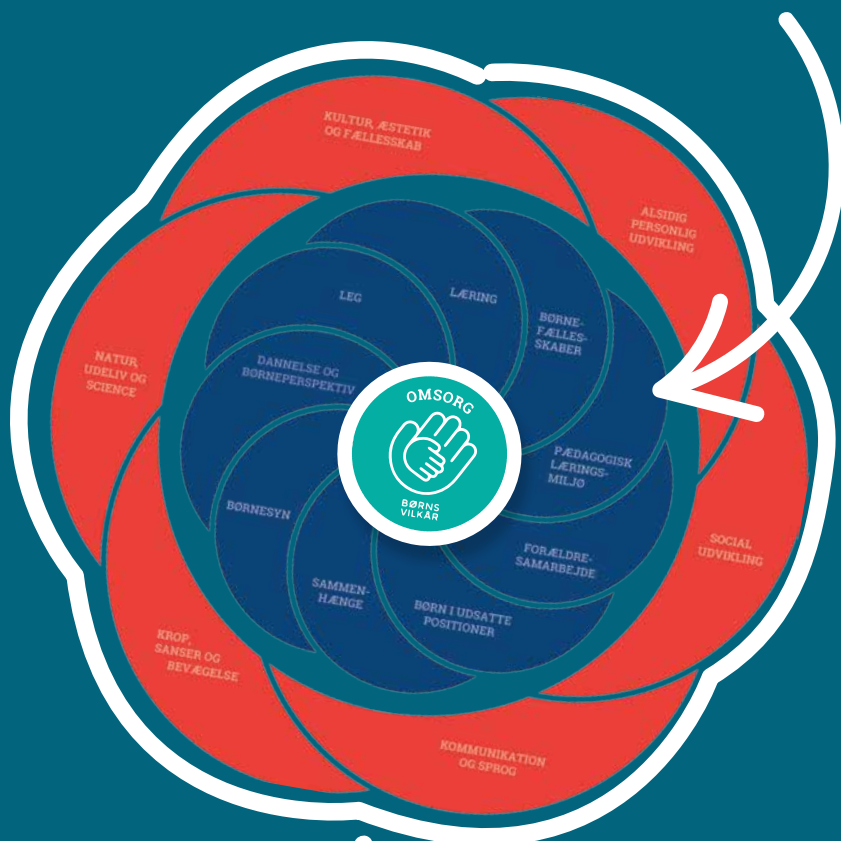
Marianne Luckow

Toiletopsyn i Københavns
Kommune

"I de første tre uger er man sammen med en mentor. Så bliver man lært op i, hvordan vi gør tingene. Og hvis man er i tvivl om noget, så kan man bare spørge. Hellere spørge for meget end for lidt, siger vi. På den måde får man også snakket med hinanden, og efterhånden åbner folk op."

OMSORG I CENTRUM

OMSORGSGREBET

- et fælles sprog for omsorg

Scan her og find:

Inspirationsmateriale,
gratis refleksionsforløb til p-møder,
onboardingforløb til medhjælpere,
workshops, oplæg og meget mere ...

www.børnsvilkår.dk/dagtilbud

Flere mænd er på vej

Der er tegn på, at mænd kommer til at fylde mere på det pædagogiske område fremover, vurderer ny rapport.

AF MALIN SCHMIDT | FOTO: HEIDI LUNDGAARD

Sandsynligheden for, at det er en mand, der tager imod på gul stue, er blevet lidt større. Andelen af mænd med en pædagog- eller pædagogisk assistentuddannelse i dagtilbud er nemlig steget, viser nye tal i Lønstrukturkomitéens rapport. Her bemærkes det, at der er tegn på, at flere mænd er på vej ind i nogle af de klassisk kvindedominerede fag, blandt andet pædagoggrupperne.

Og det er meget positivt, lyder det fra seniorforsker Helle Holt fra VIVE med speciale i det kønsopdelte arbejdsmarked, der især præger de nordiske velfærdsstater. Her er kvinder overrepræsenterede i den offentlige sektor, mens mændene er det i den private.

"Det er sindssygt vigtigt at få mændene ind i det, vi traditionelt kalder

kvindedefag," siger Helle Holt og peger på det delte arbejdsmarkeds konsekvenser for både samfundet og den enkelte.

"Vi har et fastlåst arbejdsmarked, hvor vi kan have stor ledighed i én sektor, samtidig med at vi mangler folk i velfærdssektoren. Vi får altså ikke udnyttet arbejdskraften godt nok. Samtidig bremser de forventninger, vi har til kønnene, for den enkeltes ønsker, interesser og muligheder for at gøre karriere," siger hun og tilføjer, at det allerede begynder med uddannelsesvalget.

Rollemodeller er vigtige for børn

"Hvis vi får flere mænd ind på det her område, så vil vi også kunne give børnene et mere nuanceret billede af, hvordan

en pædagog ser ud. At man som dreng måske siger: 'Wow, sikke en sej pædagog, sådan en vil jeg også gerne være'. I de nordiske lande er børnene generelt mange timer i institutioner – vuggestuer, børnehaver, skoler – og børn bliver præget af det, de ser," siger hun.

Det handler om rollemodeller, mener også Andreas Rasch-Christensen, der er forskningschef på VIA University College.

"Det er helt centralt, at børn møder alle mulige voksne – mænd, kvinder, etniske minoriteter og så videre ud fra en dannelsesmæssig betragtning. Det er særligt vigtigt, når det handler om den tidlige udvikling, at dem, børnene møder undervejs i livet, i vuggestuer, børnehaver, skole og sfo, afspejler den diversitet, der også er i befolkningen." ★

PÆDAGOGISK ASSISTENT ANDY JØRGENSEN:

"JEG HAR ALDRIG FORTRUDT MIT JOBSKIFTE"

Allerede som ung fodboldtræner mærkede han, at det gav ham noget særligt at arbejde med mennesker, og det blev han kun bekræftet i, da han senere blev pædagogmedhjælper i en sfo og skole og siden fik masser af kontakt med de unge på den erhvervsskole, hvor han sad i marketingafdelingen.

"Men at jeg skulle komme til at arbejde med børn fra tre til seks år? Det havde jeg aldrig troet. Det var et tilfælde,

men jeg må sige, at det er det bedste job, jeg kan forestille mig," siger Andy Jørgensen, der for tre år siden blev uddannet pædagogisk assistent efter at have arbejdet som pædagogmedhjælper i Gudme Børnehus i mere end et årti.

Vigtigt med forskellighed

Det var jobusikkerheden under finanskrisen i 00'erne, der førte til, at Andy Jørgensen søgte ind i børnehuset. De

manglede folk, og han blev opfordret til at søge af én, han kendte.

"Der var en anden mand i huset dengang, og han lagde ikke skjul på, at han godt kunne tænke sig en mandlig kollega, for det giver noget med en blandet personalegruppe."

Lige præcis, hvad forskellen er, kan Andy Jørgensen ikke helt sætte fingeren på. For når det gælder den pædagogiske faglighed og relationen til børnene, er

Pædagogisk assistent Andy Jørgensen er vild med sit job i Gudme Børnhus, hvor de p.t. er tre mænd – én på hver stue. "Det er nemmere at rekruttere mænd, når der allerede er mænd. Men det er ikke kun os, der gerne vil have flere mænd ind, det vil kvinderne også."

PÅ VEJ MOD EN MERE LIGE KØNSBALANCE

I perioden 2010-2019 er der sket en udvikling, så mændene udgør en lidt større andel af de ansatte på dagtilbudsområdet.

Blandt pædagogiske assistenter er andelen af mænd steget med ni procentpoint, mens andelen af mandlige pædagoger er steget med tre procentpoint.

Det pædagogiske område er stadig kvindedomineret. I 2022 var næsten 8 ud af 10 medarbejdere en kvinde.

KILDE: LØNSTRUKTURKOMITÉEN OG KL

det underordnet, om man er mand eller kvinde. Men forskellighed i personalegruppen har en værdi i sig selv, mener han. Det gælder både køn, alder og interesser.

"Når man arbejder med børn, er det relationen, der bærer det hele, og børn er forskellige. Derfor har vi brug for diversitet. Vi har efterhånden en god spredning i vores børnehuse, og det, synes jeg, er megavigtigt – både for børnene og for kollegaskabet. Børnene ser, at der er flere måder at gøre tingene på, og de får erfaringer med forskellige rollemodeller."

Og selv har han aldrig fortrudt, at han tog springet til de små børn.

"Jeg er helt klart havnet på den rette hylde. Der er ikke to dage, der er ens, for man kan ikke bare gøre, som man gjorde i går, når du har et nyt barn foran dig og en ny situation. Det afgørende er at være nysgerrig," siger Andy Jørgensen.

Giver barnet en ny chance

Det kan for eksempel være ved, at man hjælper et barn, der har fået en negativ position i gruppen, fordi det ofte kommer til at tage legetøj fra de andre børn.

Oftentimes handler det om, at barnet gerne vil være med i legen og mangler sprog til at spørge.

"Her kan vi hjælpe barnet selv og de andre børn med at få en positiv vinkel – måske ved, at han eller hun bliver den, der finder det legetøj, der er blevet væk. Det åbner alles øjne for det, som barnet kan bidrage med i gruppen. Det er superfedt, når det lykkes. Det giver en god følelse i kroppen. Jeg kan kun anbefale det her job til andre mænd, der måske er skeptiske. Gør det. Det giver virkelig noget." ★ MASCH@FOA.DK

GROFT
SAGT

TAG GODT IMOD DE NYE

Det store charmeskyts skal rulles ud, når det lykkes at få en ny kollega med på holdet. For al den tid, vi investerer i introduktionen, vinder vi tilbage på længere sigt, lyder det fra leder af et plejecenter.

ILLUSTRATION: GITTE SKOV

LÆS TEMA OM
AT TAGE GODT
IMOD NYE
KOLLEGER
SIDE 10-17

BØRN LEGER FORSKUDT

Det kan se ud som parallelleg. Men forskning viser, at også de helt små børns leg er fuldstændig afstemt med hinanden.

AF MALIN SCHMIDT

Pigen på ni måneder sidder i den voksnes skød og kigger nysgerrigt på, hvordan en lidt større pige på halvandet år leger med en dukke. Da den store forlader dukken, slår den lille til. Hun kravler hen til dukken, undersøger den og imiterer det, den store gjorde lige før.

”Legen er fuldstændig koblet til hinanden. Der er oftest en tydelig kontakt og kommunikation imellem børnene i deres leg,” siger Erik Hygum, der er forsker i børns tilknytningsmønster ved VIA UC og sammen med Susanne Klit Sørensen har undersøgt 20 børns overgang fra hjem til dagpleje og vuggestue i to kommuner, og hvordan børnene i den situation yder omsorg for hinanden.

”På den måde var legen ikke parallel, men snarere forskudt tidsmæssigt. De kører ikke i to forskellige spor, men leger i forlængelse af hinanden, så legen bliver afhængig af hinanden,” siger Erik Hygum om projektet.

Det startede, fordi de to forskere blev nysgerrige på de mindste børn som omsorgsgivere for hinanden efter at have set talrige eksempler på det i tidligere forskning. For til deres store overraskelse var netop dette aspekt ikke særligt velbelyst for de mindste.

”Vi så det igen og igen. At børn, der for eksempel blev kede af det, når forældrene gik, græd mindre eller stoppede helt, når et andet barn var i nærheden. Eller at større børn ligefrem trøstede de mindre.”

Tavs viden

De to forskere fulgte børnene i afleverings-, spise- og puttesituationer i den

første uge, i uge 5 og uge 12 af deres vuggestue- eller dagplejestart. Nogle af børnene legede med fra starten, mens andre var mere afventende og havde brug for at sidde hos den voksne, men de søgte øjenkontakt eller fulgte børnene intenst.

”De børn havde en tendens til at bevæge sig ud og hen til det legetøj, der lige var blevet forladt af et andet barn, hvor de undersøgte det, sukkede på det og rørte ved det. Kun for bagefter igen at orientere sig efter det første barn for at se, hvad det mon nu havde fundet på.”

Erik Hygum kalder det et flow, der godt kan se kaotisk ud – som om det bare er fem børn, der laver hver deres – men hvor man ved et nærmere blik opdager, at de er helt orienterede og koordinerede i forhold til hinanden. Og det ved de fleste medarbejdere godt.

”Der er meget tavs viden på det her område, for når medarbejderne selv skal beskrive, hvad de gør, så fortæller de for eksempel, at når et barn græder, prøver de at sætte sig med barnet tæt på andre børn for at udnytte den ressource, der ligger der.”

Deltag i legen

Det er helt afgørende, at den voksne har blik for det, der ved første øjekast kan se ud som ukoordineret leg. For det er den voksne, der kan hjælpe et barn ind i børnefællesskabet, når det er svært for barnet at få en relation til de andre børn. Og ikke mindst hjælpe børn i udvalgte positioner, der kan have ekstra svært ved relationerne.

”For eksempel ved at invitere det nye barn og et ældre barn med i en leg, hvor man åbner og lukker vinduerne i legehuset i et slags turn-taking-spil, hvor det først er den enes tur, og så den andens. Det flow kan den voksne være med til at etablere.” ★ MASCH@FOA.DK

FOTO: PR

Erik Hygum
Ph.d og projektleder
Forskningscenter for
pædagogik og dannelse
VIA UC

OVERGANG FRA HJEM TIL DAGPLEJE OG VUGGESTUE

Forskerne Erik Hygum og Susanne Klit Sørensen fra VIA University College undersøgte i ’Børn for børn’-projektet 20 børns oplevelse af overgangen fra hjem til dagpleje og vuggestue samt børns betydning for hinanden i denne overgang i samarbejde med Randers og Herning kommuner.

De har lavet observation i uge 1, 5 og 12 i barnets første tid i dagtilbuddet. Desuden har de interviewet børnenes forældre, sundhedsplejersker, dagplejere og pædagoger i relation til det enkelte barn.

FOKUS

VÆR VELKOMMEN

SIG DET MED

Nye medarbejdere skal føle sig velkomne fra dag ét, så Birkegården i Stoholm ved Viborg går *all in* med grundig introduktion. Al den tid, de investerer i at få nye kolleger til at føle sig godt tilpas og afstemme forventninger, kommer nemlig godt igen.

INVESTÉR I NYE KOLLEGER

Vær gavmild med 'buddy-ordninger', grundig oplæring og sparring. Det er nemlig det, som virker, når nye medarbejdere skal sluses ind i arbejdsfællesskabet. På de følgende sider kan du læse, hvordan varme velkomster kan gøre underværker.

BLOMSTER — OG EN GOD PLAN

FOKUSSIDERNE ER SKREVET AF MORTEN BRUUN, MOBR@FOA.DK OG ALEXANDER PILGAARD KJÆR | FOTO: TOBIAS STIDSEN

Hun havde ikke nogen særlige forventninger til sin første arbejdsdag, så da Heidi Christensen 1. april trådte ind ad døren som nyansat social- og sundhedshjælper på Birkegården i Stoholm, blev hun noget overrasket over at blive modtaget med både blomster, flag og smil, der var lige så imødekommende som det introduktionsprogram, hun blev præsenteret for.

”Jeg følte mig meget velkommen,” siger Heidi Christensen.

På det tidspunkt havde hun allerede fået én buket. Som ny medarbejder på det midtjyske plejecenter følger der nemlig også blomster med ansættelsesbrevet som bare ét af mange tegn på, at Birkegården modtager nye kolleger systematisk og med åbne arme.

Den faste introduktion er indført, efter Birgitte Helm Eskildsen blev ansat som leder i maj 2022. Hun kom med en stribe idéer til, hvordan nye medarbejdere bydes velkommen. Uanset om det er en flexjobber, en vikar, en sosu-ansat eller en kollega i en helt fjerde funktion.

”Alle kan forvente samme modtagelse og introduktion. Også den medarbejder, der vender tilbage efter halvandet års barselsorlov. Mens hun har været væk, kan der jo være sket meget her på stedet. Der er nye kolleger, nye beboere, nye retningslinjer,” siger Birgitte Helm Eskildsen.

For mange springer over

Efter flere tidligere lederjob var hun ikke i tvivl om, at det var nødvendigt at skærpe Birkegårdens politik, da hun trådte til. Før hendes tid var der lidt introduktion, men det var ikke sat i system, og der var intet konkret program

Heidi Christensen (tv.) følte sig meget velkommen, da hun begyndte på Birkegården. Social- og sundhedshjælper og vagtplanlægger Lisbeth Laursen har haft en stor rolle i det, da hun blandt andet sørger for, at nye kolleger er på vagt sammen med deres sociale kontaktperson.

hverken for fastansatte, virksomhedspraktikanter eller andre. I forhold til eleverne var introforløbet et par dage, men der var ingen efterfølgende opsamling.

”Der er simpelt hen for mange, der springer det her over,” siger Birgitte Helm Eskildsen.

Ud over flag består Birkegårdens velkomstpakke nu af en række faste elementer, der dækker alt fra blomster og det første møde med de nye kolleger til statussamtaler med plejehjemmets leder.

Et af de vigtigste elementer i pakken er den sociale kontaktperson, der følger den nye medarbejder tæt de første tre arbejdsdage og blandt meget andet

har til opgave at vise rundt, fortælle om beboerne, gennemgå Birkegårdens rutiner og i øvrigt svare på de spørgsmål, der dukker op.

Birgitte Helm Eskildsen lægger også vægt på de to statusamtaler, der holdes efter henholdsvis tre uger og tre måneder. Her er der afsat tid til at gennemgå starten og blandt andet tale om, hvordan den pågældende befinder sig.

”Det er ikke en samtale, der bare afvikles hen over kaffemaskinen. Der er virkelig afsat tid til det, og det gør ikke noget. Al den tid, vi investerer i introduktionen og afstemning af forventninger, vinder vi tilbage på længere sigt. Og så gør samtalerne også mig til

”

VORES NYE MÅDE AT MODTAGE FOLK PÅ VIRKER. FOLK ER GLADE FOR, AT DER BLIVER BRUGT TID PÅ DEM.

LISBETH LAURSEN

SOSU-HJÆLPER OG VAGTPLANLÆGGER PÅ BIRKEGÅRDEN

en bedre leder, fordi jeg lærer medarbejderne bedre at kende,” siger hun.

Skal være en god start

En af nøglepersonerne i forløbet er arbejdspladsens vagtplanlægger, Lisbeth Laursen. Hun skal blandt andet være opmærksom på, at den sociale kontaktperson rent faktisk er på vagt, når den nye medarbejder dukker op.

”Vi vil have, at det bliver en god start,” siger Lisbeth Laursen, der er social- og sundhedshjælper, arbejdsmiljørepræsentant og har arbejdet på stedet i 20 år.

Det kan hendes kollega Anne Sørensen ikke matche. Hun blev ansat i januar 2022 og altså blot få måneder før lederskiftet. Dengang var hun nyuddannet social- og sundhedsassistent efter at have været i praktik på Birkegården.

Nu har hun overtaget posten som oplæringsvejleder og er med til at tage imod nye elever – som selvfølgelig også er omfattet af introduktionsprogrammet og tilmed får en udvidet pakke med undervisning i blandt andet hygiejne og tavshedspligt.

”Jeg oplever helt sikkert, at vores nye måde at modtage folk på virker. Folk er glade for, at der bliver brugt tid på dem,” siger hun og afbrydes af sin nye kollega Heidi Christensen:

”Ja, det har været dejligt at blive modtaget på den måde. Og jeg var aldrig i tvivl om, hvad jeg skulle.” ★

GUIDE

EN GOD PLAN GØR UNDERVÆRKER

1

Husk i god tid, inden nye medarbejdere starter:

- Lav et skema over, hvem der tager sig af praktiske ting.
- Lav et introduktionsprogram.
- Udpeg en social kontaktperson.

2

Ca. en uge inden tiltrædelse tilsendes den nyansatte:

- Velkomstbrev
- Foreløbigt introduktionsprogram
- Mødetid og sted den første arbejdsdag – og information om, hvem der tager imod
- Informationer i øvrigt (vejledende arbejdstider, parkering, køleskab m.m.).

3

Første arbejdsdag

Den nye medarbejder får en introduktionsmappe med alle relevante oplysninger og kontaktinfo – og en introduktionsplan, der i punktform giver overblik over de ting, medarbejderen skal igennem i introforløbet.

4

Tjek på, hvem gør hvad

Desuden har arbejdspladsen sat navne på, hvem der bestiller koder og adgange, hvem der bestiller en buket, der sendes hjem til den nye medarbejder, hvem der arrangerer morgenkaffe og hvem der bestiller forflytningskursus m.m. Arbejdspladsen har desuden lavet en tjekliste i forhold til afløsere.

KILDE: PLEJE- OG OMSORGS-CENTER BIRKEGÅRDEN, STOHLIM

Tag de unge i hånden

Generation Z og Y er præget af tvivl, og det skal erfarne medarbejdere kunne rumme. De har nemlig selv en stor interesse i at få de unge sluset godt ind på arbejdspladserne, mener fremtidsforsker.

GUIDE SKAB TRYGHED OG FÆLLESSKABER FOR DE NYE UNGE

1. Grundig oplæring og sparring er det vigtigste for de yngre generationer. På den måde bliver de mere trygge i et ukendt job.
2. Nogle arbejdspladser har gode erfaringer med en 'buddy-ordning', hvor de unge har en kollega, de kan gå til – både med det faglige og det personlige. På den måde har de unge en person, som de kender og er tryk ved, og som de altid kan vende stort og småt med.
3. Sørg for at få de unge med i nogle fællesskaber. Snak om fælles interesser, noget I har set eller læst.
4. Og sidst, men ikke mindst: Tag dem i hånden, når I går til frokostpause.

KILDE: MARIANNE LEVINSSEN,
FREMTIDSFORSKER

De er født ind i en verden med muligheder frem for begrænsninger. De lever for de gode fællesskaber, men har samtidig fokus på individuel feedback i alt fra det faglige over det sociale og til det personlige. Det skal arbejdsgivere og uddannelsesinstitutioner i en moderne nutid være opmærksomme på.

Og så er de i tvivl, de unge. Generation Z, der er født mellem 1990 og 2001, og Generation New Millenium – også kaldet generation Y – der er født fra 2002 og frem, tvivler mere end tidligere generationer. Det fortæller Marianne Levinsen, der er forskningschef ved Center for Fremtidsforskning:

”To tredjedele af de unge er meget i tvivl om, hvad de skal give sig til. Når de så er i gang med en uddannelse, er de også i tvivl. De er også i tvivl, når de er langt med en uddannelse. Ja, selv når de får deres første job, er de i tvivl,” siger hun.

Forskellige generationer

En af de vigtigste faktorer for, hvordan de unge føler sig trygge i et nyt og ukendt arbejde, handler om at få ned-

brudt og talt om forskellene mellem generationerne. Marianne Levinsen vil ikke tale om en generationskløft, men påpeger alligevel, at der er forskel på generationerne:

”De ældre medarbejdere skal erkende, at de selv har været unge og usikre, ligesom de unge er det i dag. De skal forstå, at de er vokset op og socialiseret i et helt andet samfund, end de unge i dag er det, og derfor agerer de også forskelligt,” siger hun.

Hendes bedste råd er, at de ældre medarbejdere revurderer deres eget syn og prøver at se det fra de unges perspektiv:

”Det hjælper nogle gange at sætte sig over på den anden ø og så se udsigten derfra.”

Pas på den hårde tone

En anden ting, der harmonerer dårligt med tvivlende unge, er en hård omgangstone. Også her peger Marianne Levinsen på en generationsforskel:

”Nogle af de ældre medarbejdere kan godt tænke, at unge i dag ikke er robuste nok og ikke kan tåle noget som helst. Men bare fordi min generation har været

Marianne Levinsen slår et slag for, at man får en bedre forståelse for, hvordan de yngste årgange på arbejdsmarkedet adskiller sig i forhold til de ældre generationer.

Lyt til 'Færdigt arbejde'
hvor Marianne Levinsen fortæller mere om unges møde med arbejdslivet på fagbladetfoa.dk/podcast

udsat for lidt af hvert – klap i røven og sådan noget – behøver de unge i dag ikke at blive udsat for det for at blive dygtige medarbejdere,” siger Marianne Levinsen, der selv er i slutningen af 50’erne.

Der skal altså tages bedre hånd om de unge generationer, hvis de ikke skal skræmmes væk. Og det, mener Marianne Levinsen, burde være i alles interesse:

”Den her interne mobning skal stoppe. Ellers ender de ældre med at skræmme de unge væk, og så skal de pludselig selv klare alt arbejdet, indtil de går på pension, og det tjener da ikke noget formål,” siger hun. ★

NOGLE AF DE ÆLDRE MEDARBEJDERE KAN GODT TÆNKE, AT UNGE I DAG IKKE ER ROBUSTE NOK OG IKKE KAN TÅLE NOGET SOM HELST.

MARIANNE LEVINSEN
FREMTIDSFORSKER

UNGE SKRÆMMES VÆK

Næsten hver anden af de unge, der har arbejdet i ældreplejen eller som pædagogmedhjælper i deres sabbatår, siger farvel – og ikke på gensyn.

38%

af de unge har arbejdet i ældreplejen eller som pædagogmedhjælper i hele eller dele af deres sabbatår. Det svarer til 22.800 personer, som fordeler sig ved, at 12 procent har arbejdet i ældreplejen og 26 procent har været pædagogmedhjælper.

UNGE PÅ SABBATÅR

- 35 % af de studerende, der trivedes godt i jobbet som pædagogmedhjælper, blev interesseret i at læse videre til pædagog, og 72 % af dem, der har oplevet mistrivsel i jobbet, er blevet afskrækket fra at læse videre.
- 29 % af de studerende, der trivedes godt i jobbet i ældreplejen, er blevet interesseret i en sosu-uddannelse, og 71 % af dem, der ikke trivedes, er blevet afskrækket fra en sosu-uddannelse.

KILDE: ANALYSE FRA DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT. 60.000 UNGE, DER STARTEDE PÅ EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE I 2022, ER BLEVET SPURGT OM DERES ERFARINGER I DERES SABBATÅR

De kommer, de giver den en skalle i et års tid eller kortere, og så går de fleste igen. Mange unge tager livtag med at hjælpe ældre i tøj og servere morgenmad eller får erfaringer med at skifte ble på børn og sætte lege i gang i daginstitutionerne.

Faktisk har næsten 4 ud af 10 unge arbejdet i ældreplejen eller som pædagogmedhjælper i deres sabbatår. Det viser en analyse, som Danmarks Evalueringsinstitut, EVA, har lavet blandt de 60.000, der startede på en videregående uddannelse i 2022.

Og selvom de fleste trivedes godt i jobbet, så er svaret på, om de er blevet interesseret i eller afskrækket fra videre uddannelse inden for fagene lidt nedslående – i hvert fald set med kommunale arbejdsgiverøjne.

45 procent af de tidligere pædagogmedhjælper er nemlig blevet afskrækket fra at tage en pædagogisk uddannelse, og tilsvarende er 49 procent af de unge, der har arbejdet i ældreplejen, blevet afskrækket fra at uddanne sig inden for sosu-fagene.

Sammenhæng med trivsel

Bella Marckmann, der er chefkonsulent ved EVA, peger på det store potentiale, der er for kommunerne og arbejdspladserne, hvis der kommer et øget fokus på at give de unge gode oplevelser i deres sabbatår:

”Kommunerne har jo en unik mulighed for at øge interessen for de fag, som de mangler arbejdskraft til,” siger hun og fremhæver, at der i analysen ses en stærk sammenhæng mellem trivsel i jobbet og lysten til at vælge en af uddannelserne.

”Nogle af de unge ved fra starten, at det er et midlertidigt job, fordi de for eksempel har planer om andre uddannelser. De kan godt trives i jobbet og samtidig tænke, at det ikke er noget for dem på længere sigt. Men vi kan også se, at det især er dem, der ikke trives i jobbet, som bliver afskrækket.”

FOA: Prioritér oplæringen

Både Kim Henriksen og Tanja Nielsen, der er formand for henholdsvis Pædagogisk Sektor og Social- og sundhedssektoren i FOA peger på, at en god introduktion til jobbet er afgørende.

”Mange af vores medlemmer oplever desværre, at deres arbejdsplads ikke altid formår at tilbyde nye kolleger en grundig introduktion til, hvad jobbet består af,” siger Kim Henriksen.

Tanja Nielsen supplerer: ”De arbejdspladser, hvor man systematisk laver en oplæringsplan for nye medarbejdere, viser sig også at være der, hvor de nye har følt sig bedst velkomne. I ældreplejen udgør ikke-uddannede en stor del af det daglige flow, og derfor skal medarbejderne konstant være omstillingsparate til at tage imod nye kolleger,” siger hun. ★

SOFIES NERVØSITET BLEV GJORT TIL SKAMME

21-årige Sofie Øllegaard blev pædagogmedhjælper lige efter gymnasiet. Hun var især nervøs for aldersforskellen blandt kollegerne.

"Jeg var meganervøs. Og jeg syntes, det var mærkeligt at være kolleger med nogen, som kunne være mine forældre. Men ret hurtigt følte jeg det, som om jeg var en af dem."

Sådan husker Sofie Øllegaard sin første tid i Spørring Børnehus, efter hun var blevet færdig med gymnasiet. Børnehuset rummer 33 børn i børnehaven og cirka lige så mange i vuggestuen. Der er 13 fastansatte pædagoger og pædagogmedhjælpere, der – som Sofie påpeger – har alderen til at kunne være hendes forældre.

"Men jeg fandt hurtigt ud af, at pædagoger kan være meget ungdommelige. De tager ikke tingene så højtideligt og er ikke så utilnærmelige, som jeg havde en fordom om. Det passer meget godt til mig, der som ung kommer ud og får et arbejde," siger Sofie Øllegaard.

"Jeg blev ikke set ned på, bare fordi jeg kom direkte fra gymnasiet. De havde forståelse for, at der var ting, jeg ikke havde forstand på. Alligevel behandlede de mig, som om jeg faktisk havde en basal viden – og det gjorde mig tryk, selvom jeg egentlig ikke havde den," fortæller hun.

De tog sig tiden

Sofie Øllegaard husker, at hendes kolleger var meget tålmodige i den første tid. Ikke fordi hun ikke kunne finde ud af sit arbejde, men fordi de godt vidste, at

der var mange nye ting, hun ikke vidste: "I stedet for at kaste alle mulige informationer i hovedet på mig de første dage, lærte jeg det hen ad vejen. De sagde: 'Vi ved godt, at det tager tid.' Og det, at det hele ikke skulle hastes igennem, gjorde, at jeg følte mig tryk."

Første bleskift

En af de ting, som for mange unge mennesker kan virke grænseoverskridende, er det berygtede første bleskift. I Sofies tilfælde hev lederen fat i hende:

"Hun kom hen og forklarede, at jeg jo skulle lære at skifte ble og fortalte også, at det for mange godt kan være grænseoverskridende. Men igen vidste mine kolleger jo godt, at jeg var uerfaren, og derfor hjalp de mig de første gange, og så fik jeg hurtigt fat i det."

Har aldrig følt mig dum

Sofie Øllegaard kan godt lide at blive kastet ud i nye udfordringer. Alligevel var hun meget i tvivl om, hvordan hun skulle håndtere forældrekontakten, da hun startede:

"Jeg vidste ikke helt, hvad jeg skulle sige, hvad jeg måtte sige, og hvad jeg bestemt ikke måtte sige. Men mine kolleger var gode til at hjælpe mig – og så lod de mig lave fejl. Bagefter kom de og sagde: 'Okay, Sofie, nu har du gjort det her. Måske kunne du gøre det her en anden gang.'"

Spørring er en lille landsby mellem Aarhus og Randers, hvor Sofie Øllegaard selv er fra, og hvor hun de seneste to år har arbejdet som pædagogmedhjælper i Spørring Børnehus.

Og selvom Sofie Øllegaard med egne ord ikke er bange for at spørge, har hun aldrig fået en følelse af, at der har været dumme spørgsmål:

"Nej, overhovedet ikke! De var – og har altid været – virkelig søde. De vidste jo godt, at det, jeg spurgte om, ikke var noget, som alle bare vidste. For mig har det været vigtigt, at jeg aldrig har følt mig dum." ★

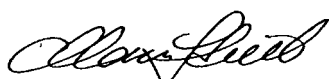
PRØVEBALLON GIVER KULDEGYSNINGER

STRIIBEN | Hen over sommeren fik debatten om fremtidens ældrepleje en helt ny drejning. Under overskriften: 'Vi har ikke råd til fremtidens behov for ældrepleje', kom budskabet, at alle selv skal spare op til ældrepleje i fremtiden.

America, here we come. Væk fra skattefinansieret velfærd og derudad med forsikringsvejen. Begrundelsen lød, at der allerede er ulighed, fordi så mange har tegnet sundhedsforsikringer, og at det vil mindske ulighed, hvis alle selv sparer op. Øh, undskyld mig – er det ikke netop skattefinansieret velfærd, der sikrer, at uligheden ikke eksploderer helt? Og hvad skal lønmodtagerne i øvrigt spare op af?

En del af prøveballonen gik på, at fremtidige lønstigninger skal afsættes til opsparing til egen ældrepleje. Der er ganske givet nogle, for hvem en ekstra forsikring bare er et greb i lommen. Det gælder bestemt ikke FOAs medlemsgrupper og mange andre lønmodtagere. Hos mange har inflationen udhulet lønnen så voldsomt, at de ikke har kunnet få det til at hænge sammen. Derfor er det ren galskab, hvis vi udover at betale skat og afsætte en del af lønnen til pensionsopsparing også selv skal spare op i en slags forsikringsordning til den ældrepleje, man måske får brug for.

Det mest alvorlige i sådan en melding er, at et skridt væk fra at lade ældrepleje være en del af vores skattefinansierede velfærd er det første skridt til helt at afmontere velfærdsydelser som et fælles samfundsansvar. Hvad bliver det næste? Hvis dit barn skal gå i skole, skal du selv betale. Hvis du skal på sygehuset, må du selv sørge for en forsikring eller betale ved kasse 1 – tænk selv videre. I debatten fremgik det også, at det er på grund af stigende velstand, at kravene vokser. Det er jeg sådan set enig i. Stigende velstand fører til højere kvalitetskrav, og her har vi svært ved at følge med. Men derfra og til et farvel til velfærdssamfundet og goddag til 'hver og én klarer sig selv' er der langt. Det bliver i hvert fald et stort nej tak herfra. ★

MONA STRIIB
FORMAND

”

ØH, UNDSKYLD MIG
– ER DET IKKE NETOP
SKATTEFINANSIERET
VELFÆRD, DER SIKRER,
AT ULIGHEDEN IKKE
EKSPLODERER HELT?

@STRIIBMONA

MEDLEM
TIL
MEDLEM

RIFT OM NY PÆDAGOGIK-BOG

Før sommerferien udloddede Fagbladet FOA tre eksemplarer af 'Pædagogik i dagplejen', som er skrevet af chefkonsulent i FOA Birgit Stechmann. Over 200 deltog i konkurrencen og gav deres begrundelser for at ville læse bogen. Her er nogle af dem:

Birthe Ranum Johansen

Jeg håber på at vinde bogen. Jeg har været dagplejer i 26 år – og synes det er så spændende med al ny viden. Det er så vigtigt, at de små poder lærer fællesskaber, og at der hele tiden er et godt læringsmiljø, trygge rammer og de bedste udviklingsbetingelser. ❤️

Annette Holm Rasmussen

Har arbejdet som dagplejer siden 1984 og børnesynet har heldigvis ændret sig markant gennem årene. Et job som hele tiden er/har været i udvikling. 🧡

Tove Holde

Den lyder til at være god at læse. Både som opbakning til ens hverdag og som input til forståelse og fornyelse.

Ida Thomsen

Har igennem rigtig mange år været en del af de forandringer der sker hele tiden. Alt gammelt er ikke godt, det er alt nyt heller ikke ... men gode relationer imellem børn og dagplejer giver livslang læring og trykthed 🧡

Lena Kastrup Huban

Der er så meget læring i at være dagplejer, og jeg vil tage imod bogen med glæde 🧡 Vi bliver aldrig færdige med at lære og udvikle os, og det er det skønne ved at arbejde med børnene 🧡 I øjeblikket arbejder vi med læreplaner børns fællesskaber og sociale sammenspil.

Pernille Lund-Brøchner

Den lyder rigtig spændende og udviklende. Vi kan alle have brug for indimellem at stoppe op og kigge på egen praksis. Vi kan hele tiden lære nyt eller blive bekræftet i alt det gode, vi gør. At vi bliver bevidst om, hvorfor vi gør som vi gør og/eller kan justere os derefter, er jo alfa og omega for vores meget betydningsfulde job. 🧡🧡

Kirsten Bredow

Som dagplejer igennem 23 år vil jeg gerne vinde bogen. Vi dagplejere gør et kanon stykke arbejde hver dag ❤️. Vi kan stadig altid lære noget nyt og samtidig få et lille kærligt anerkennende spark bag. 🧡

Vivi Ulla Christensen

Jeg har været dagplejer i 30 år og er stadig meget glad for mit job og den store udvikling, der har været. 🧡

**FØLG
OS PÅ**

”Min mor kan have 10 citroner i munden”

I år er det 10. gang, daginstitutioner landet over holder maddag for at fejre de fordele, der er ved en madordning. Fagbladet FOA var med, da husassistent Marian Pedersen, pædagogmedhjælper Julie Rugi Ankerstjerne og en flok ’brumbasser’ i Børnehuset Kombi i Randers snakkede, snittede og spiste sig igennem en generalprøve på dette års hyldest til det fælles måltid.

AF MORTEN BRUUN, MOBR@FOA.DK | FOTO: TOBIAS STIDSEN

Indblik. "Det er ikke alle pædagoger, der interesserer sig lige meget for madlavning," siger Marian Pedersen. Derfor ser hun maddagen som en gylden mulighed for at give kollegerne et indblik i, hvad det vil sige at lave mad i en institution. At det ikke bare handler om at smøre tre klemmer eller koge en lille portion kartofler.

Madmod. Hver dag serverer Marian Pedersen mad for 75-80 børn i Kombihusets vuggestue og børnehave med et budget på 12 kroner pr. barn pr. dag. Dem, der kommer tidligt, får morgenmad, og udover frokosten falder der også mellemmåltider og godbidder som eksempelvis frugt og madder af kl. 9 og kl. 14. "Vi lærer dem at interessere sig for mad og er med til at udvikle deres madmod," siger hun.

Læring. Julie Rugi Ankerstjerne oplever, at der er masser af læring i børnenes arbejde med mad. De prøver at håndtere køkkenredskaber, de lærer om råvarerne, og de får en historie til forældrene, som tit kommer og beder om en opskrift.

Veteraner. Julie Rugi Ankerstjerne (tv.) og Marian Pedersen er maddags-veteraner. Julie blev ansat som pædagogmedhjælper halvdanden måned før den første maddag i 2014, og Marian Pedersen været ansat i 33 år og var med i den gruppe af køkkenmedarbejdere, der løftede idéen og skabte en årlig maddag for at synliggøre deres arbejde.

Samtalekøkken. Snakken går blandt Brumbasserne, som de ældste børn i børnehaven kaldes. "Min storesøster kan have en citron i munden, selvom den er mega-sur," siger Ida. "Min mor kan have 10," svarer Oskar. Og overtrumfes straks af Carl, hvis far er kok: "Hjemme hos os har vi en hel fryser fuld af fisk, der ikke er døde."

Greatest hits. Årets tema er 'greatest hits' med en blanding af de bedste retter fra de første 9 maddage. Deriblandt fiskepakker med grønt og en mild karrysovs, som var med på den første maddag i 2014. I år er opskriften opdateret til en 2023-udgave med røde linser, spidskommen, fennikelfrø og kokosmælk blandt de nye ingredienser.

ET MADPOLITISK MANIFEST

Maddagen blev nærmest født som et politisk manifest, da en gruppe køkkenmedarbejdere – organiseret i FOA – reagerede på, at madordninger i daginstitutioner skulle være et tilvalg, og at forældrene hvert andet år skulle stemme om, hvorvidt ordningen skulle fortsætte i den enkelte institution – eller om køkkenmedarbejderne skulle fyres.

"Tænk, hvis alle institutioner i hele landet en gang årligt kunne servere det samme måltid, og vi derigennem både kunne fortælle om vores arbejdsvilkår og madens betydning," lød den idé, som Yvonne Herold, køkkenmedhjælper i Tårnby ved København, fødte sammen med resten af gruppen.

I dag afvikler FOA maddagen i et samarbejde mellem BUPL, Kost og Ernæringsforbundet, FOLA, Fødevarestyrelsen, Komiteen for Sundhedsoplysning, Landbrug og Fødevarer, Måltidspartnerskabet og Rådet for sund mad.

Sidste år var der 31.000 deltagere. Maddagen 2023 afvikles 20. september.

LAV KVALITET RÅBER PÅ HANDLINGER

FAGLIGT TALT | Tilstrækkelige normeringer er en forudsætning for at kunne skabe kvalitet i pædagogisk arbejde. Men kvalitet i det pædagogiske arbejde er ikke nødvendigvis tilstrækkelig, bare fordi normeringen er det. I FOA har vi derfor i mange år presset på for, at vi i Danmark skulle måle kvaliteten af det pædagogiske arbejde i vores dagtilbud.

I maj 2023 kom den første nationale måling af kvalitet i dagtilbud for 0-2-årsområdet. Den viser, at kvaliteten er utilstrækkelig, den er faktisk lav. Betyder det så, at de ansatte i dagtilbuddene ikke er dygtige? Nej, det betyder det ikke. Men det betyder, at kommunerne nu bliver indhentet af, at lovkravene til pædagogisk arbejde er steget og steget, uden at der tilsvarende har fulgt uddannelse og efter- eller videreuddannelse med, og uden at mængden af faglig sparring i hverdagen er fulgt med.

Kravene til pædagogisk arbejde er steget. Der er for eksempel nye krav til personalets viden om leg og til deres rolle i børnenes leg. Der stilles ikke længere kun krav til en god relation mellem voksne og børn, men også til pædagogisk personales evne til at skabe relationer mellem børnene. Og meget mere, som heller ikke var en del af de pædagogiske uddannelser for bare fem år siden.

Så de handlinger, som kvalitetsundersøgelsen råber på, er uddannelse til alle uden en pædagogisk grunduddannelse, efter- eller videreuddannelse til resten og maksimumsnormering på fire børn i dagplejen. Det konkluderer EVA og VIVE, som gennemførte undersøgelsen. Sæt i gang! ★

KIM HENRIKSEN
SEKTORFORMAND

”

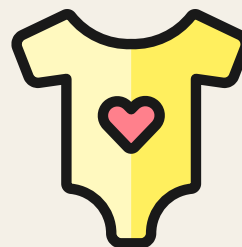
I FOA HAR VI I MANGE
ÅR PRESSET PÅ FOR, AT
VI I DANMARK SKULLE
MÅLE KVALITETEN AF
DET PÆDAGOGISKE
ARBEJDE I VORES
DAGTILBUD.

X

@FOAHENRIKSEN

KORT
OG
GODT

20 MILLIONER TIL BEDRE ARBEJDSMILJØ

Københavns Kommune investerer 20 millioner kroner til det pædagogiske personales arbejdsmiljø som følge af et forskningsprojekt, hvor 190 vuggestuemedarbejdere deltog i en 20 uger lang ergonomisk intervention. Her blev børnene trænet til at blive mere selvhjulpne, for eksempel ved selv at tage tøj på og klatre op og ned i krybben. Københavns Kommune regner med at spare 16 millioner kroner om året fra 2027, fordi man forventer færre sygedage hos medarbejderne. Projektet løber indtil 2028.

KILDE: DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER
FOR ARBEJDSMILJØ

DELE AF MINIMUMS- NORMERINGSaftalen FORTSÆTTER

Puljerne på 1,3 milliarder i 2023 til forbedring af normeringerne fortsætter, og det samme gør de sociale normeringer 2023-25, opkvalificeringspuljen og en mere fleksibel meritpædagoguddannelse. Til gengæld er det ikke længere i spil, at minimumsnormeringerne skal gælde på institutionsniveau, og muligheden for at trække overskud ud af privatinstitutioner bliver heller ikke fjernet.

KILDE: BØRNE- OG UNDERVISNINGSMINISTERIET

Se hele overblikket på
uvm.dk

FOTO: RASMUS HARGAARD BREUM

Små skåle og skeer = mindre madspild

Mindre skåle, mindre skeer, mindre mad på stuerne, og dagens rester i morgendagens menu. Sådan lyder opskriften på, hvordan vuggestuen Juvelen i Husum i løbet af fire måneder reducerede sit madspild med 46 procent som led i et pilotprojekt.

”Det skulle ikke gå ud over børnenes madmod, så de stadig får lov til at smage broccoli og kogte gulerødder og mose dem mellem hænderne, selv om de ikke spiser det,” siger pædagogisk

leder Karin Jensen og understreger det pædagogiske i måltidet. Derfor får børnene lov til at smage på det hele – bare i små portioner, og til at øse op til sig selv med en lille ske i stedet for en stor, fortæller pædagogisk assistent Emilie Leire Christensen.

”Vi vil hellere give en portion mere end at fylde hele tallerkenen op fra start. Børnene får lidt af hvert, så de får lov til at smage på det hele, men ikke så meget, at der går meget mad til spilde.”

36 %

af kvinderne i Danmark arbejder inden for brancher, hvor mindst 80 procent af de beskæftigede er kvinder. 24 procent af mændene arbejder tilsvarende i brancher, hvor mindst 80 procent af de beskæftigede er mænd.

KILDE: VIVE, RAPPORT OM DET KØNSOPDELTE ARBEJDSMARKED

UDDANNELSE GIVER SELVTILLID

”Det er det bedste, man kan gøre for sig selv. Det burde alle gøre.” Sådan siger dagplejer Lone Bojsen i en film på foa.dk. I 2010 tog hun uddannelsen til pædagogisk assistent. Og der er flere, der gør som Lone, for i løbet af de seneste fem år er der ansat 33 procent flere pædagogiske assistenter i de danske kommuner. Ud over Lones historie kan du lade dig inspirere af Marias og Dorthes fortællinger om, hvordan de bruger uddannelsen i deres arbejde i et dagtilbud og i et aktivitets- og botilbud for senhjerneskedede.

Se film på
foa.dk/PAU-film

ANNONCE

Arbejder du med borgere med parkinson?

PARKINSON
foreningen

Bliver du af og til i tvivl om, hvad man særligt skal være opmærksom på i mødet med borgere med parkinson?

Scan QR-koden for at se videoen og blive klogere på medicin/ernæring, funktionsniveau, ikke-motoriske symptomer og kommunikation, når det kommer til borgere med parkinson.

TEMA

MISBRUG

Borgere med udviklingshæmning og misbrug får sjældent den rette hjælp til at komme ud af misbruget. Det skaber dilemmaer for det pædagogiske personale, som ofte ender med at stå alene med de problemer, der kan følge med borgernes indtag af alkohol og stoffer.

BORGERE MED UDVIKLINGS- HÆMNING OG MISBRUG BLIVER LADT I STIKKEN

Kun hver tredje borger med udviklingshæmning og et misbrug kommer i behandling, viser rapport.

TEMASIDERNE ER SKREVET AF ANJA SKOV GRANERUD | FOTO: RASMUS HARGAARD BREUM OG JØRGEN TRUE

BORGERE MED UDVIKLINGS- HÆMNING

Der er cirka 31.900 borgere med udviklingshæmning i Danmark, og omkring 1.800 af dem har et problematisk forbrug af rusmidler. Det svarer til 5,6 procent af målgruppen på landsplan.

Rusmiddelproblemer er hyppigere blandt voksne i eget hjem sammenlignet med voksne på botilbud.

KILDE: RAPPORTEN 'UDVIKLINGS-
HÆMNING OG PROBLEMATISK
FORBRUG AF RUSMIDLER', 2022

De er myndige og kan gøre, hvad de har lyst til. Også drikke sig fulde, tage en bane kokain og feste igennem. Men samtidig har de svært ved at forstå konsekvenserne af deres handlinger.

Det kan være en stor opgave for det pædagogiske personale at hjælpe borgere med udviklingshæmning ud af et misbrug, men lige præcis deres relationsarbejde er en vigtig del af behandlingen. Det viser en rapport, der er udarbejdet af Metodecentret for Socialstyrelsen.

"Hvis man skal forbedre deres trivsel og reducere forbruget af rusmidler, er det vigtigt, at man styrker samarbejdet mellem rusmiddelbehandlingen og de socialfaglige støttepersoner, der er tæt på borgerne," siger Helle Høgh, der er chefkonsulent ved Metodecentret.

Mønstre skal ændres i hverdagen

Hun har været med til at lave rapporten 'Udviklingshæmning og problematisk forbrug af rusmidler', som sætter fokus på en underbelyst problematik.

"I 2001 viste en kortlægning, at omkring seks procent af borgere med udviklingshæmning udvikler et misbrug, og det viser rapporten fra 2022 også. Det tyder jo på, at der ikke er sket nogen forandring de seneste 20 år," siger hun.

Det kan der være flere grunde til. En af dem er, at det tværfaglige arbejde mellem rusmiddelbehandling og det pædagogiske personale skal styrkes.

"Det er i dagligdagen, at mønstrene ændres. Ikke i selve behandlingen, hvor de kommer en gang om ugen eller hver fjortende dag," siger Helle Høgh.

Her kommer det pædagogiske personale ind i billedet.

"I den kognitive tilgang, der bruges i rusmiddelbehandlingen, arbejder man meget med at styrke den indre motivation for at skabe forandring. For eksempel drømme og fremtidsplaner," siger hun og tilføjer:

"Det er vanskeligt for den her borgergruppe, der har brug for hjælp til at få billeder på, hvordan en bedre fremtid kan se ud og konkrete aktiviteter, der

”

**DET ER I DAGLIGDAGEN, AT
MØNSTRENE ÆNDRES. IKKE
I SELVE BEHANDLINGEN.**

HELLE HØGH

CHEFKONSULENT VED METODECENTRET

GUIDE

FEM RÅD TIL AT HÅNDTERE ET MISBRUG FAGLIGT OG PERSONLIGT

1

Husk fagligheden

Forhold dig så neutralt som muligt og undersøg, hvad der ligger bag misbruget i stedet for at bringe din personlige holdning i spil. Spørg undersøgende til rusmidlerne og fortæl, hvad du ser. Det kan for eksempel være mange flasker. Vær opmærksom på din egen reaktion, og at du ikke bliver moraliserende eller virker fordømmende overfor borgeren. Se mennesket bag misbruget.

2

Se mønstrene

Afdæk adfærden og tal med borgeren om misbruget. Hvad hjælper rusmidlerne borgeren med? Er der tale om ensomhed, kedsomhed, tanke-mylder eller noget helt fjerde? Hvornår på dagen sker det? Hvis du kan se mønstrene, er det lettere at komme med alternativer til borgeren.

3

Tal om dilemmaerne

Det er vigtigt, at I som personalegruppe kan tale om, hvordan I håndterer situationen. Der kan være mange forskellige holdninger til misbrug i en personalegruppe. Nogle tænker måske, at det er borgerens eget valg, men hvis forbruget er problematisk for borgeren og borgerens omgivelser, kan man ikke bare lukke øjnene for det. Tal med hinanden om dilemmaerne og arbejd i samme retning. Inddrag ledelsen, hvis I er i tvivl om retningslinjerne.

4

Få sparring fra et rusmiddelcenter

Tag kontakt til professionelle rusmiddelbehandlere. I kan sagtens kontakte dem for at få indledende sparring. Hvis der er den mindste bekymring, kan de hjælpe med at undersøge, hvilke rusmidler der er tale om, og hvordan I som pædagogisk personale kan håndtere det.

5

Reducér skaden

Det er helt naturligt, at man gerne vil have borgeren til at stoppe helt med sit misbrug, men ofte kan det være en begyndelse at arbejde skadereducerende. Drikker borgeren eksempelvis hård spiritus, kan man skifte til øl samtidig med, at man arbejder med alternative mestringsstrategier.

KILDE: METODECENTRET, EN SELVEJENDE INSTITUTION ETABLERET AF EN RÆKKE KOMMUNER OG REGIONER

går i den ønskede retning. Det er i høj grad de socialfaglige medarbejders rolle at hjælpe med det. Eksempelvis ved at foreslå alternative aktiviteter på de tidspunkter, hvor misbruget finder sted.”

På tynd is

Undersøgelsen viser også, at det kan være svært for det pædagogiske personale.

”De kan opleve, at de fagligt er på tynd is. Når den faglige dømmekraft ikke er tilstrækkelig, kan den personlige dømmekraft tage over. Man skal være opmærksom på ikke at blive moraliserende eller kontrollerende overfor borgeren,” siger Helle Høgh.

Det kan man gøre ved at træde et skridt tilbage og se undersøgende på misbruget.

”I rusmiddelbehandlingen undersøger de, hvilken funktion rusmidlerne har. Hvis det socialfaglige personale har et undersøgende blik på misbruget, kan deres observationer være et vigtigt input for rusmiddelsbehandlerne i deres arbejde,” siger Helle Høgh.

Få hjælp fra misbrugsteam

I Københavns Kommune genkender de problemet. Derfor har de startet et forløb med udgående misbrugsbehandling (URUS) på kommunens bosteder. Medarbejderne i URUS er misbrugsbehandlere, der samarbejder med de ansatte på bostederne, fortæller Pia Finne, der er proces- og projektleder ved Center for selvstændig bolig og beskæftigelse.

”Før samarbejdet med URUS blev misbrug hos den her målgruppe typisk håndteret individuelt på det enkelte bosted. Så det er nyt, at det kommer så tæt på vores praksis, og at misbrugsbehandlere får det her indblik i målgruppen,” siger hun. ★ REDAKTIONEN@FOA.DK

”De skal kunne sige det til os, hvis de er røget ud i problemer”

Det kan være dilemmafyldt at have ansvaret for borgere med udviklingshæmning og et misbrug. Det kender personalet til i Team Valby, men det vigtigste er, at borgerne kan komme til dem.

En telefon bliver købt på afbetaling og solgt for at købe vodka og stoffer. At gælden stadig skal betales, når flasken er tom, og suset ved pillerne er klinget af, kan være svært at forstå, når man er udviklingshæmmet.

Botilbuddet Team Valby i København er målrettet voksne med udviklingshæmning, og her bor indimellem borgere, der har forskellige former for misbrug. Da beboerne er myndige, er de frie til at gøre, hvad de vil, og det giver nogle dilemmaer i det pædagogiske arbejde.

”Vi oplever, at vi rammer en mur i det normale system, fordi vores borgere ofte ikke får noget ud af de metoder, de bruger i den traditionelle rusmiddelbehandling. Det kan være at udfylde lange skemaer eller at gå til møder

en gang om ugen,” siger Michell Lynge Larsen, der er pædagogisk assistent og har arbejdet på botilbuddet i over 10 år.

Det kan være svært for dem at se misbruget påvirke borgerne uden at kunne gøre noget for at hjælpe dem ud af det.

”Det er da fortvivlende. For vi ved jo, at der følger andre ting med et misbrug. Det kan være, de ikke køber ordentlig mad, fordi der skal være penge til rusmidler, eller at de samler flasker i al slags vejr,” siger Lotte Gry Schmidt, der er omsorgsmedarbejder.

De skal kunne komme til os

Det vigtigste er, at borgerne føler, de kan komme til personalet.

”Oftentimes er vi deres primære omsorgspersoner. Det er os, de skal kunne sige

FOTO: JØRGEN TRUE

alt til. Det kan være svært, når man samtidig skal prøve at være misbrugsvejleder på den ene side, men også gerne vil vise, at vi er der for dem – uanset hvad de gør,” siger Michell Lynge Larsen.

Gemmer poser med flasker

Det er Lotte Gry Schmidt meget enig i.

”Hvis vi presser for meget på, så holder de ting tilbage for os. Vi har oplevet, at de gemmer rusmidlerne væk, når vi kommer, og de sniger sig rundt med for eksempel poser, der klirrer af flasker. Det er jo ikke meningen. Der er vi nødt til at fralægge os den rolle, fordi det ødelægger den daglige kommunikation og tillid,” siger hun og tilføjer:

”Det vigtigste er tilliden. De kan jo komme ud i alt muligt, og så skal de

kunne komme til os. Vi skal ikke have en løftet pegefinger, for de skal kunne ringe til os, hvis de kommer i gæld eller har andre problemer på grund af deres misbrug. Det er det vigtigste for os. Det bliver det nødt til at være.”

Igennem både VISO-forløb og supervision har teamet fået hjælp til at skelne mellem det, de kan gøre noget ved, og det, de ikke kan gøre noget ved.

”Det er et lod i det pædagogiske arbejde, at vi bliver påvirkede af det, fordi vi bruger os selv. Men der har vi fået hjælp til at pakke vore egne følelser, normer og værdier væk, så vi kan have fokus på det relationelle,” siger Michell Lynge Larsen. ★

Omsorgsmedarbejder Lotte Gry Schmidt (tv.) og pædagogisk assistent Michell Lynge Larsen gør meget ud af at skabe en tillidsfuld relation til beboerne, så de føler, at de altid kan tage fat i medarbejderne, hvis de får problemer. Borgeren på fotoet har ikke noget misbrug, og denne formiddag går snakken om dagens menu, som er lasagne. ”Det er min livret,” griner han.

MARIE LAUGMANN:

KATHARINA HAR ALDRIG EN ØVDAG

Marie Laugmann, social- og sundhedshjælper i Nysted Hjemmepleje i Guldborgsund Kommune, roser sin kollega Katharina Haugaard Jensen.

Hvorfor fortjener Katharina et kram?

Med et smil, der når helt op i øjnene, og klar til dagens opgaver. Sådan møder Katharina ind hver morgen. Jeg har aldrig oplevet hende sur eller uoplagt. Hun blev færdig som assistent i november 2022, og hun er allerede sindssygt dygtig. Hvis jeg er hos en borger og ser noget, der kræver en assistent, så lyser borgeren helt op, når jeg fortæller, at det er Katharina, der kommer. De bliver trygge, fordi de ved, at hun straks tager hånd om den udfordring, de har.

Når hun er færdig med sin rute, kører hun ikke ind på kontoret. Hun ringer rundt for at høre, om folk er med, og om hun skal komme og hjælpe. Det gør, at man føler, man kan få lavet sine opgaver ordentligt, og så kan vi jo også holde pause sammen.

Selvom hun er ivrig efter at bruge sin faglighed, giver hun gerne afkald på assistentopgaver, for at jeg som hjælper kan få nye kompetencer eller vedligeholde de assistentopgaver, som jeg er oplært til – for eksempel RIK, som er at tømme blæren hos en kvinde. Og hvis jeg har brug for, at hun viser, hvordan man gør, så skal hun nok finde tiden til det. Det er pragtfuldt at have sådan en gavmild og støttende kollega. ★

AF MERETE NIELSEN | FOTO: PER RASMUSSEN

KRAMMET
GÅR TIL

**Katharina
Haugaard Jensen**
Social- og
sundhedsassistent

Har du en skøn kollega, der fortjener et kram her på siden, så skriv til redaktionen@foa.dk. Der er et gavekort på 250 kr. til Coop til kollegahygge, hvis vi bruger dit tip.

Årsmøde i forbrugergrupperne i PenSam

PenSam indkalder forbrugergrupperne for

- Social- og Sundhed
- Pædagogisk sektor
- Kost- og Service
- Teknik- og Service

**Tirsdag
den 14. november
2023
på Nyborg
Strand**

Har du forslag til dagsordenen, skal du sende dem skriftligt senest 6 uger før mødet af holdes til forbrugergrupper@pensam.dk eller med post til PenSam, Ledelsessekretariatet, Jørgen Knudsens Vej 2, 3520 Farum.

Udover medlemmer af forbrugergrupperne, kan alle med en pension i PenSam deltage i årsmødet.

Hvis du vil deltage, skal du tilmelde dig senest fem dage før mødet på mail forbrugergrupper@pensam.dk

PenSam

Digital børnemiljøvurderingsskala til børnehave

Med *ECERS-3 Digital* kan du nyde alle fordelene ved den traditionelle ECERS-3-vurdering, men med den ekstra bekvemmelighed og fleksibilitet ved at arbejde digitalt. Du kan nemt få adgang til værktøjet fra din computer eller tablet, når det passer dig bedst. Den digitale version af ECERS-3 er intuitiv og brugervenlig. Den guider dig trin for trin gennem vurderingsprocessen og giver dig mulighed for at registrere dine observationer direkte i systemet. Du vil opdage nye funktioner, der effektiviserer arbejdsgangen, såsom automatiske beregninger af resultaterne, visuel præsentation af resultater og mulighed for at gemme og eksportere dine rapporter. ECERS-3 Digital er skabt til at støtte dig i at skabe det bedst mulige miljø for børns udvikling og læring. Det er et værdifuldt redskab for pædagoger, ledere og uddannelsesprofessionelle, der ønsker at forbedre kvaliteten af deres pædagogiske praksis.

Læs mere på hogrefe.dk

Hogrefe Psykologisk Forlag A/S
Kongevejen 155
2830 Virum
Tlf. +45 35 38 16 55
info@hogrefe.dk

 hogrefe

SUPLÉR DIN PENSION ELLER EFTERLØN – UDEN AT BLIVE MODREGNET

Har du sagt farvel til arbejdsmarkedet, og kunne du godt bruge en ekstra indtægt, så er de nye muligheder for at supplere efterløn og folkepension med lønarbejde måske noget for dig.

AF STINE ANDERSEN | ILLUSTRATION: ISTOCK

Kan vi få nogle til at blive bare lidt længere – eller ligefrem komme tilbage? Den tankegang ligger bag en række nye love, som Folketinget har vedtaget i år, og som gør det økonomisk attraktivt for seniorer at tage en tørn mere på arbejdsmarkedet.

Det sker blandt andet ved at fjerne modregningen i lønnen af folkepen-

sionen og gøre det muligt for folke-, senior- og førtidspensionister at få hele deres pension, selvom deres ægtefælle eller samlever har en arbejdsindkomst.

Fagbladet FOA har samlet et overblik over de nye regler. ★ [SBAK@FOA.DK](mailto:sbak@foa.dk)

& Læs mere
foa.dk og folketinget.dk

1

PENSION BLIVER IKKE PÅVIRKET AF ÆGTEFÆLLES INDTÆGT

Som folke-, senior- og førtidspensionist kan du få din pension uafhængigt af, om din samlever eller ægtefælle har en indtægt fra lønarbejde. Det betyder, at du ikke længere får færre penge udbetalt, hvis din partner er i job.

På samme måde kan din ægtefælle eller samlever gå på pension, mens du forsætter på arbejdsmarkedet, uden at der bliver modregnet i pensionen.

Denne lov gælder fra 1. januar 2023.

2

FÅ LØN OG FULD FOLKEPENSION

Har du nået en alder, hvor du kan få folkepension, kan du fortsætte med at arbejde og samtidig få din fulde folkepension ved siden af din arbejdsindkomst. Uanset om du arbejder få timer eller i en halv- eller heltidsstilling, så vil indtægt ved personligt arbejde ikke længere blive modregnet i folkepensionen.

Hvis du er stoppet på arbejdsmarkedet, kan du vælge at vende tilbage i et job – og fortsætte med at få folkepension uden modregning for den løn, du tjener.

Loven gælder med tilbagevirkende kraft fra 1. januar 2023. Det betyder, at hvis din folkepension i år er blevet nedsat på grund af en arbejdsindtægt, så vil du få en tilbagebetaling i 2024, når folkepensionen bliver reguleret.

3

EFTERLØNSMODTAGERE HAR FORDEL VED AT ARBEJDE I SUNDHEDSVÆSENET

Hvis du er gået på efterløn, kan du vende tilbage til arbejdsmarkedet, uden at din løn bliver modregnet i efterlønnen. Det gælder dog kun, hvis du arbejder i sundhedsvæsenet. Det er underordnet, hvad din arbejdsfunktion er, når blot du er ansat inden for sundhedsvæsenet. Er du ansat på et offentligt sygehus, i en privat lægepraksis eller på et kommunalt plejehjem, vil arbejdet derfor være omfattet, selvom du for eksempel arbejder som rengøringsassistent eller som teknisk serviceassistent og dermed ikke har med pleje/pasning/behandling af borgere og patienter at gøre.

Når du udfører sundhedsfagligt arbejde gennem et vikarbureau i en kommune eller en region, skal du heller ikke modregne lønnen i din efterløn.

Fritagelsen for modregning gælder fra 1. januar 2023 med tilbagevirkende kraft og frem til udgangen af 2024.

**LÆS MERE
OM EFTERLØN
OG ARBEJDE
I SUNDHEDS-
VÆSENET
SIDE 46**

”JEG ER DYBT RØRT
OVER DEN MÅDE, MIN FAR
OG JEG BLEV MØDT AF DE
HER GENIALE KVINDER”

A close-up, three-quarter view portrait of actress Ibén Hjejle. She has brown hair styled in a loose, messy bun, looking off to the side with a slight smile. She is wearing a light blue button-down shirt. The background is a soft-focus outdoor scene with green foliage and a cloudy sky.

INTERVIEW IBÉN HJEJLE

Skuespiller Iben Hjejle mistede sin far for et år siden efter længere tids demenssygdom. Plejepersonalets sidste farvel kan stadig røre hende i dag.

AF ANJA GRANERUD | FOTO: JACOB NIELSEN

CHRISTIAN HJEJLES FORLØB MED DEMENS

2015

Her ses de første spæde tegn på, at der er noget galt med Iben Hjejles far. Han virker forvirret og følger hende rundt i lejligheden. I starten tænker hun, at det skyldes, at han drikker for meget rødvin.

2017

På en familietur til New York går det for alvor op for hende, at hendes far fejler noget, da han vrisser af dem og ikke kan genkende sig selv på et billede.

2018

Christian Hjejle får diagnosen Lewy body demens.

2020

Han flytter på plejehjemmet Klarahus på Nørrebro.

AUGUST 2022

Christian Hjejle går bort.

Hendes far er netop gjort klar til, at bedemanden skal hente ham på plejehjemmet, og så siger en af de ansatte en bøn på etiopisk, mens de står ved sengen. Det er et af de øjeblikke, skuespiller Iben Hjejle stadig husker fra tiden omkring sin fars død.

Når hun i dag tænker tilbage på hans sygdomsforløb og død, står plejepersonalets tilstedeværelse tydeligt frem. Lige fra hjemmeplejen i den første tid til personalet på Klarahus på Nørrebro, der blev hans sidste hjem.

”Det har været en øjenåbner for mig. Alle de rædselsfulde skandalesager, man hører om hele tiden – det er jeg klar over nu – ikke er normalen. Det er sindsygt vigtigt at tale om,” siger hun.

Støvsugerballet

Iben Hjejles far, Christian Hjejle, fik diagnosen Lewy body demens i 2018. Herefter blev han hurtigt dårligere både mentalt og fysisk. Det var svært at se ham forsvinde og ikke længere være den far og mand, hun havde kendt hele sit liv.

Det blev dog lettere at forholde sig til sygdommen med tiden. Blandt andet fordi hun så, hvordan det professionelle personale gik til hendes far, der både så syner og glemte ting.

”I perioden, hvor han boede hjemme, var der en fantastisk kvinde, som gav mig en masse værktøjer uden at gøre ret meget. De gange, jeg kom forbi, hvor hun var hos ham, var så inspirerende.”

Særligt én episode blev skelsættende for skuespilleren. Da Iben Hjejle en dag kom på besøg, sad den plejeansatte i en stol, mens faren dansede rundt med støvsuger. Hun forklarede Iben, at hun var blevet bedt om at smide benene op, mens Christian dansede støvsugerballetten.

”Jeg kan tydeligt huske, at jeg tænkte: Gud ja, det er fuldkommen underordnet, om nullermændene bliver fejlet op eller ej, hvis han har en god times tid. Bare jeg ved, at han har fået mad, drikke og medicin, så er det vigtigste, at han har det godt.”

Iben Hjejle husker, at de ansatte fra hjemmeplejen var gode til at lytte til hendes far og til at tale med om den virkelighed, han befandt sig i.

”Jeg vænnede mig til at spille lidt med på hans skøre idéer. Det handlede om at gå med på den forfærdelige præmis, som den sygdom er, og det forstod jeg igen gennem det fantastiske plejepersonale, jeg mødte undervejs, og de kapaciteter de hver især var og er,” siger hun.

”Vi ser dig”

Det blev dog ikke ved med at gå, at Christian Hjejle boede hjemme. Han fik det værre, og snart vågnede Iben om natten og var bekymret for, hvad han kunne finde på.

”Da det til sidst blev for tungt og for hårdt, var plejeren også helt formidabel. Hun sagde: ”Hør her, Christian, jeg kommer til at savne dig helt vildt, og jeg skal

Når Iben Hjejle i dag tænker tilbage på sin fars sygdomsforløb og død, står plejepersonalets tilstedeværelse tydeligt frem. "Alle de rædselsfulde skandalesager, man hører om hele tiden – det er jeg klar over nu – ikke er normalen. Det er sindssygt vigtigt at tale om," siger hun.

BLÅ BOG

52-årige Iben Hjejle er skuespiller og har medvirket i en række danske filmsuccesser, såsom 'Mifunes sidste sang', 'Blinkende lygter', 'Gamle mænd i nye biler' samt i tv-serierne 'Langt fra Las Vegas', 'Klovn', 'Anna Pihl' og 'Dicte'.

”

Vi taler ikke ordentlig om og til de mennesker, som passer vores ældre. Det er ikke i orden.

IBEN HJEJLE
SKUESPILLER

nok komme forbi og se, hvordan du har det det nye sted. Men lige nu er det alt for tungt for Iben.”

Det satte tankerne i gang hos Christian, der til sidst indvilgede i at flytte i en plejebolig. Familien fik flyttet hans ting ind i den nye lejlighed, men da de ankom med ham, ville han ikke blive der.

”Det ville han bare ikke. Og vi skulle jo gå fra ham. Det var ikke let,” siger Iben Hjejle.

Gjorde faren tryk

Lederen på plejehjemmet kom ind til dem, satte sig ned, tog Christians hånd og forklarede ham, at hun havde lagt mærke til hans bogsamling og hans måde at være på.

”Hun kunne se to ting: At han var et meget privat menneske, og at han havde en anden dannelse end mange af de andre beboere og derfor ikke var typen, der ville have stegt flæsk og høre Richard Ragnvald. Og så lovede hun ham, at de så ham,” mindes Iben Hjejle.

”Så blev min far helt tryk, og jeg begyndte at tudbrøle, så jeg måtte skynde mig ud af lejligheden. Det var simpelthen så fint. Det var dels for at berolige ham, men også mig,

der indtil da havde været et maskingevær af spørgsmål.”

På plejehjemmet bed Iben Hjejle særligt mærke i den behagelige atmosfære, det rolige tempo og de ansattes måde at mærke den enkelte borgers behov.

”Selv i det her lidt ensrettede system, som plejesektoren er på grund af de politiske og økonomiske omstændigheder, formåede de her geniale kvinder at se den enkelte person,” siger hun og tilføjer, at der også var geniale mænd, men at de fleste altså var kvinder.

Den allersidste tid på Klarahus husker hun som noget ganske særligt. Hendes far var sengeliggende, og personalet skiftedes til at være hos ham.

”Der gik ikke mere end tre-fire dage, efter han var gået over til det, der hedder ’kærlig pleje’, til han gik bort. Den måde personalet var der i den periode, det er stadigvæk noget af det mest rørende, jeg har oplevet,” siger hun.

Christians kontaktperson var på ferie, men kom alligevel for at sige farvel, fortæller Iben.

”Hun sad med ham og holdt hans hånd og sagde ’tak for alting, og hvor har det været dejligt at lære dig at kende’. Og alle de vidunderlige damer, der kom ind og kyssede ham på pan-

den og var lige så bevægede som os andre. Det var så stort for mig at opleve.”

Et sidste farvel

Da han gik bort, var det første døgn som en tåge for hende. Men der var hele tiden nogen til at holde hende i hånden.

”Bedemanden kom med kisten, og da vi så skulle afsted, havde personalet sagt, at de gerne ville sige farvel. Da jeg åbnede døren for at hente dem, stod der 10-15 mennesker, som kom ind og sagde farvel og tak. Den yngste af dem græd og græd og sagde undskyld for, at hun græd sådan. Men jeg var kun glad for, at hun blev så rørt.”

Plejepersonalets tilgang til deres job har gjort et dybt indtryk på skuespilleren.

”Hver gang, jeg sagde tak til nogen – især i den sidste tid – fik jeg sådan nogle fine reaktioner. De tog mine hænder eller gav mig et kram og sagde, at jeg ikke skulle sige tak. De gjorde bare deres arbejde, som de virkelig godt kan lide. Det er ikke tungt arbejde, sagde de.”

”Det er vigtigt for mig at dele de her rørende historier fra min fars forløb. Vi taler ikke ordentlig om og til de mennesker, som passer vores ældre. Det er ikke i orden.” ★

Stil op til Medlemsforum

Til efteråret 2023 er der valg i PenSam til Medlemsforum.
Hvis du har en aktiv pensionsordning, kan du stille op og stemme.

Få indflydelse

I Medlemsforum repræsenterer du dig og dine kollegers interesser, og kan få indflydelse på pensionen og de forsikringer, der følger med.

Opstillingsperiode

4. september – 22. september 2023

Valgperiode

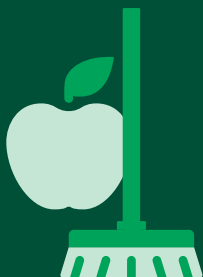
2. oktober – 29. oktober 2023

Social og Sundhed

Pædagogisk sektor

Kost og Service

Teknik og Service

Naturen er vores safe space

I Næstved har man lavet udeskole for børn, der er så udfordrede, at de næsten ikke har kunnet være sammen med andre børn. Skov og åben himmel giver det rum, de har brug for.

AF MALIN SCHMIDT | FOTO: PER RASMUSSEN

Andre steder ville det ikke være noget særligt med to drenge, der trækker en vogn. Men her, på Kobberbakkeskolens fodboldbaner uden for Næstved, er det en stor succeshistorie, at to drenge lukker fingrene om trækvognens håndtag og sammen drager af sted mod skoven.

"Det havde simpelthen ikke kunnet ladet sig gøre tidligere," siger Mads Stenshjemmet Hougaard, der er pædagogisk assistent i skolens specialklasse, hvor der er fire medarbejdere til fem børn fra 11-16 år – alle med særlige udfordringer.

"Vi har børn, der aldrig har haft en relation til et andet barn. Aldrig har haft det, man kan kalde en ven. Det har de fået nu," siger Mads Stenshjemmet Hougaard.

Han har sammen med tre kolleger undersøgt, hvad naturen kan gøre for de børn, der næsten ikke kan inkluderes, og som tidligere blev undervist for sig selv i små lokaler. Altså reelt set enkelttilbud, som gjorde, at de socialt trak sig endnu mere.

Vinden i grantræerne

Konceptet kalder de for udeskole – fordi de er ude flere timer om dagen, og uanset årstid og vejr går i skoven og bruger naturen til læring. De laver naturbingo og samler grannåle og frø, de lærer at tænde bål med strygestål og at

kløve brænde. Engang fandt de en død hare, som de dissekerede for at finde ud af, hvordan hjertet så ud og undersøgte, hvordan man pelsede i gamle dage. De tæller og regner. Lærer at vente på tur, når de voksne siger, at de må vente, til der er blevet talt færdigt. Og vigtigst: De har fået lysten tilbage til at gå i skole efter næsten kun at have haft negative oplevelser.

"Børnene har fået det 'safe space', de har brug for," siger pædagogmedhjælper Kristina Henriksen.

Et pusterum

En af drengene er gået lidt væk fra shelterpladsen, som er endestationen for turen i dag. En anden forsøger sig med strygestålet, men det er svært. Det mislykkes, men han bliver ved og ved. En tålmodighed, han har lært i udeskolen.

"Når frustrationerne bliver for store, er der risiko for at blive udadreagerende. Men her i skoven kan man altid gå ud, hvor der ikke er andre. Man kan råbe uden at forstyrre. Eller tage en død gren og kaste den, når man får lyst til at slå," siger Kristina Henriksen, og Mads Stenshjemmet Hougaard understreger, at børnene har plads, så frustrationerne ikke bygger sig op.

"Mange har oplevet magtanvendelser. De har ikke lært at håndtere konflikter. I stedet har de lært, at der ikke

er plads til deres følelser. Her kan vi gribe begge parter, når der er konflikt, fordi vi er nok personale. Og vi kan tage dem med væk fra de andre. Desuden kan vi finde ud af, hvad der er sket, og lave konflikten om til læring."

"Jeg elsker bare den her dag"

At projektet også er drevet af ildsjæle med hver deres kompetencer er nødvendigt. Kristina er god til den svære samtale. Mads til at finde læringssituationer, der motiverer børnene. Pædagogmedhjælper Lionel Ledur er god til de sociale lege. Og pædagog Rasmus Uggershøj til at finde på måder, man kan bevæge sig på i naturen. Det har givet børnene, der kan have en svær familiebaggrund, en familiefølelse – fordi de er et team, der supplerer hinanden.

Lionel Ledur tager guitaren frem. Tonerne er beroligende. Den ene dreng ønsker 'Se min kjole' – for den anden drengs skyld.

"Fordi det er hans yndlingssang?" spørger Kristina. Og drengen nikker. "Hvor er du sød – det vidste du bare," siger hun.

Børnene begynder at synge, og drengen, som fik sin yndlingssang, klapper lidt i hænderne. Flammerne knitrer, vinden blæser blidt i trætoppene, og en af drengene trækker vejret dybt, puster ud og siger: "Jeg elsker bare den her dag." ★ MASCH@FOA.DK

Mads Stenshjemmet Hougaard er pædagogisk assistent og har været med til at udvikle udeskolen i Næstved – og det har gjort underværker for børnene.

UDESKOLE HAR GJORT UNDERVÆRKER

- Som supplement til den faglige undervisning har teamet omkring specialklassen på Kobberbakkeskolen iværksat en udeskole, som giver børnene et pusterum, så de i dag kan undervises i mindre grupper i stedet for det én-til-én-tilbud, de havde før.
- At være i det fri giver børnene autonomi til at vælge fællesskabet til og fra, fordi der er plads til at gå for sig selv.
- I skoven kan børnene teste grænser – for eksempel klatre højt op og lære, at det ikke er farligt at fryse eller blive våd af regn. De lærer sig selv og deres egne grænser at kende, når de kommer ud af deres trygge rammer, og det mindsker frustratio-nerne.

KILDE: PÆDAGOGISK ASSISTENT
MADS STENSHJEMMET HOUGAARD

| CV |

2023: Borgerforslag om 'Juridisk og automatisk ret til efterværn for unge anbragte'

2022-nu: Social- og sundhedsassistentuddannelsen

2022-nu: Fritidsjob i Djurs Sommerland og i plejen

SOSU-ASSISTENTELEV MAJA HERHOLDT:

JEG VED, HVAD DET VIL SIGE AT MISTE

AF IDA ØSTERLUND | FOTO: TOBIAS STIDSEN

Siden 6. klasse har jeg drømt om at blive social- og sundhedsassistent. Som 15-årig fik jeg fritidsjob i plejen. Jeg fandt hurtigt ud af, at det her fag var noget for mig. Det med at hjælpe mennesker og øge deres livskvalitet synes jeg bare er mega-smukt og noget, som jeg er meget stolt af at gøre. Det tillidsbånd, jeg kan skabe mellem borgeren, familien og mig selv, er det, der driver mig fagligt. Jeg er altid professionel på jobbet, men nogle gange tænker jeg på de ældre mennesker som en slags bonusbedsteforældre. For jeg har aldrig selv haft nogen.

Jeg er vokset op uden mine biologiske forældre. Fra jeg var fire år, boede jeg i en plejefamilie. Min far begik selvmord, da jeg var fem, og min mor forsvandt, da jeg var ti. To år senere blev hun fundet dræbt i et køleskab. Kort efter min mor forsvandt, tog min storebror også sit eget liv. Selvom jeg har haft alle odds imod mig, tror jeg, at min baggrund har givet mig en fordel. Jeg ved, at man kan miste fra den ene dag til den anden, for det har jeg prøvet.

Som barn fik jeg ofte at vide, at jeg ville ende som kriminel eller stofmisbruger. Det gjorde mig vred, og jeg har villet bevise, at folk tog fejl. Så jeg har taget skolen og mit arbejde dybt seriøst og kæmpet mig vej op. Lige nu er jeg i praktik på et plejehjem, og hver morgen tænker jeg: 'Yes, jeg er landet det helt rigtige sted'. Jeg er glad, når jeg møder ind, og når jeg går hjem. Jeg har da også fået at vide fra både mine kolleger og ledelsen, at jeg er megadygtig og god til mit job. Det er jo en stor anerkendelse. Jeg bliver færdig i januar 2025 og drømmer om at arbejde på et ældrecenter eller i psykiatrien. Måske vil jeg, når jeg er 30 år, uddanne mig videre til ambulancebehandler. Men jeg tager én drøm ad gangen. ★

LÆS FLERE: 'MIN VEJ' PÅ FAGBLADETFOA.DK

STYRK FAGLIGHEDEN. DET BETALER SIG.

Hos VUC ERHVERV får dine medarbejdere præcis det faglige kompetenceløft, der rustar dem til fremtidens arbejdsmarked.

Fagligt stærke medarbejdere giver højere kvalitet i opgaveløsningen, og større arbejdsglæde i hverdagen. Kontakt os og lad os lægge en plan sammen!

Find nærmeste VUC på www.vuc-erhverv.dk

VUC-ERHVERV
MERE END UDDANNELSE

Scan og
læs mere

FOA Lønkonto - få ~~3%~~ 4%* i rente

- For at få den høje rente skal du være medlem af FOA fagforening.
- Du skal fremover være helkunde og samle din privatøkonomi i PenSam Bank. Din NemKonto skal være oprettet i PenSam Bank.
- Vi skal kunne kreditvurdere din økonomi i forhold til den samlede pakke.
- Rentesatsen er variabel og senest opdateret pr. 27. juni 2023.
4 % i rente gælder op til 25.000 kr. (herefter 0,00 %).

PenSam

FOA

HUSK!**22. september**

kan du udfylde dit dagpenge- eller efterlønskort på foa.dk/find-blanketter. Se oversigt over alle datoer på foa.dk/udbetalingsperioder.

Skal du i virksomhedspraktik?

Få gode råd i vores pjece om virksomhedspraktik, som du finder på foa.dk/skal-du-i-virksomhedspraktik.

Vidste du ...

... at dagpengemodtagere pga. nye regler nu har langt større mulighed for selv at vælge, om samtalerne med a-kassen og jobcentret skal foregå ved fysisk fremmøde, over telefonen eller via Teams? Reglerne trådte i kraft 22. marts 2023.

Nyt job?

Find dit nye job på foa.dk/foajob.

Digital post

Har du husket at tjekke din post fra FOA? Det gør du på foa.dk/post. Husk, at du på Mit FOA i øverste højre hjørne på hjemmesiden kan se og evt. ændre, hvordan du får besked, når der er post til dig. Vi anbefaler, at du både får besked pr. mail og sms.

A-KASSENS CALLCENTER – en udvidet service til dig

Hvis du har brug for at kontakte a-kassen uden for normal åbningstid, kan du ringe til callcentret på tlf. 46 97 10 10. Vi har åbent mandag til fredag kl. 16-20. Her kan du få hjælp, når du har brug for det.

ARBEJD UDEN AT FÅ MINDRE I EFTERLØN

Er du ansat inden for sundhedsvæsenet, kan du frem til 31. december 2024 yde en indsats, uden det påvirker din efterløn.

AF TRINE JØRGENSEN

Normalt skal arbejde modregnes i efterlønnen. Men 1. juni 2023 vedtog Folketinget en lov, der betyder, at efterlønsmodtagere ikke skal modregnes for arbejde inden for sundhedsvæsenet.

Fritagelsen for modregning har virkning med tilbagevirkende kraft fra 1. januar 2023 og vil gælde i hele 2023 og 2024.

Krav for at undgå modregning

For at slippe for modregning af alle dine arbejdstimer skal du være påbegyndt din ansættelse 1. januar 2023 eller senere. Derudover skal du være gået på efterløn, da ansættelsen startede.

Begyndte du i jobbet før 1. januar 2023, er det kun ekstra timer, der udbetales som ekstra løn, der ikke skal modregnes i din efterløn. Det er også kun ekstratimerne, der er fritaget for modregning, hvis du påbegyndte arbejdet 1. januar 2023 eller senere, men inden du gik på efterløn.

Gælder kun ansatte i sundhedsvæsenet

For at undgå modregning skal du arbejde inden for sundhedsvæsenet. Det er underordnet, hvad din arbejdsfunktion er på arbejdspladsen, når blot du er ansat inden for sundhedsvæsenet.

Er du ansat på et offentligt sygehus, i en privat lægepraksis eller på et kommunalt plejehjem, vil arbejdet derfor

være omfattet, selvom du for eksempel arbejder som rengøringsassistent eller som teknisk serviceassistent og dermed ikke har med pleje/pasning/behandling af borgere og patienter at gøre.

Er du ansat hos en privat leverandør (for eksempel et vikarbureau) og udfører sundhedsfagligt arbejde for en kommune eller en region, vil arbejdet også være omfattet af fradragetsfritagelsen.

Få en erklæring fra din arbejdsgiver

For at vi kan undlade at modregne dine arbejdstimer, skal din arbejdsgiver udfylde 'Arbejdsgivererklæring ved arbejde i sundhedsvæsenet i 2023/24'. Erklæringen skal sendes til a-kassen. Du kan finde erklæringen på foa.dk/efterløn-ej-modregning-sundhedsvæsen.

Skattefri præmie

Hvis du har ventet med at gå på efterløn så længe, at du optjener skattefri præmie af dine arbejdstimer i efterlønsperioden, kan du risikere, at din skattefri præmie bliver lavere, hvis du gør brug af ordningen. Har du udskudt overgangen til efterløn i mindst to år, fra du fik dit efterlønsbevis, bør du derfor søge vejledning i din lokale a-kasse, inden du gør brug af ordningen. ★

Læs mere

Du kan læse mere om muligheden for at arbejde i sundhedsvæsenet uden at blive modregnet på foa.dk/efterløn-ej-modregning-sundhedsvæsen. Du er også velkommen til at kontakte din lokale a-kasse.

SANDWICH MED CAPONATA

Savner du inspiration til en velsmagende madpakke, der kan holde energien oppe, så kig med her og få opskriften på en delikat salat fra Sicilien med sur-sød aubergine, der er perfekt at lave lige nu.

AF KATRINE KLINKEN | FOTO: LINE FALCK

TIP!
Sandwich med caponata kan suppleres med skiver af ost eller pølse

Det er sæson
for frisk frugt
– det smager
af mere

Sandwich med caponata

4-6 stk.

Caponata

1 stor aubergine
1 løg
2 x 2 spsk. olivenolie
2 stilke bladselleri
2 røde peberfrugter
3 fed hvidløg
1 dåse flåede hakkede tomater
3 spsk. kapers
4 spsk. grønne oliven uden sten
1 spsk. honning eller 2 tsk. sukker
2-3 spsk. vin- eller sherryeddike
Salt og friskkværnet sort peber

Tilbehør

4-6 skiver hvedebrød
2-3 håndfulde bredbladet persille
og mynte

Opskrift

Skær auberginen i små tern og bag dem gyldne og møre ca. 20 min. ved 225 grader. Køl dem af.

Hak løget fint. Skær bladselleristilke og peberfrugter i små tern. Steg løgene klare i en tykbundet gryde i 2 spsk. olivenolie. Tilsæt bladselleri og peberfrugt og steg ca. 5 min. under omrøring, til grøntsagerne er møre. Tilsæt knust hvidløg.

Kom hakkede og afdrøppede tomater i gryden og kog ca. 5 min., til konsistensen er tyk. Tilsæt kapers, hakkede oliven, honning eller sukker og eddike. Kog, indtil grøntsagerne er helt møre. Tilsæt nu aubergine og kog igennem et par minutter. Afkøl caponataen og smag til med salt, peber og 2 spsk. olivenolie. Drys med grofthakket persille og mynte.

Kom caponata imellem brødskiver, lige før sandwichen skal nydes.

Katrine Klinken er kok og ernærings- og husholdningsøkonom og arbejder som madskribent.

Læs mere
[instagram.com/katrineklinken](https://www.instagram.com/katrineklinken)

FREDERIKSSUND

Seniorklubben. 20. sep. kl. 13.30: Amish-folket v. Orla Hansen og Louise Elmquist, der fortæller om besøg hos amishfolket i Pennsylvania. | 18. okt. kl. 13.30: Natteravnene fortæller om deres frivillige arbejde. | 15. nov. kl. 13.30: Mit liv i Irak og nu frisør i Danmark – Susan fra Den gyldne saks i Frederikssund fortæller om sit liv.

HORSENS

Seniorklubben. 3. dec.: Juletræ for medlemmer og deres børn/børnebørn. Maks. 3 voksne. Billetsalg hele oktober. Pris 30 kr. pr. billet via MobilePay/konter.

MARIAGERFJORD
Pædagogisk sektor.

26. sep. kl. 18: Årsmøde i FOA-afdelingen. Der vil også være et foredrag med Conni Svendsen.

ODENSE

Seniorklub. 26. sep. En soldat uden front – FOA, Vesterbro 120 Odense. Kl. 9.30-10: Tilmelding til juletur. Pris medlem 550 kr./ikke-medlem 665 kr. Kl. 10-12: Foredrag v. forfatter Annette Olsen – fortælling om Vilfred Christian Pedersen 'Valde', en nordjysk faldskærmsmand, der som mange andre kæmpede mod besættelsesmagten både herhjemme og ude i verden. | 10. okt.: Udflygt til Det Blå Hus og Rungstedlund. Kl. 6: Afg. fra Dannebrogsgade Odense – kl. 6.20: Afg. fra Amtsgården – kl. 7: Afg. fra Vejerbøden Nyborg. Vi kører mod Lyngby, og undervejs får vi kaffe/rundstykker i bussen. Ved ankomsten til Det Blå hus vil vi blive opdelt i 2 grupper. En gruppe bliver vist rundt i den private bolig, teg-

nestue og værksted, mens den anden gruppe ser på museumsbutikken og malerpigerne – efter 1 time byttes der. Herefter tager vi til Frilandsmuseet, hvor vi skal spise. Bagefter kører vi til Rungstedlund, hvor vi får en rundvisning i Karen Blixens fødehjem. Derefter tid på egen hånd – besøg f.eks. Karen Blixens grav. På hjemvejen får vi kaffe/kage i bussen. Forventet hjemkomst i Nyborg kl. 19. Pris medlem 775 kr./ikke-medlem 1.075 kr. | 24. okt.: Kl. 10-12: 'Bamse Madsen' underholder med musik fra 'Bamses' mange hits. I pausen serveres der kaffe/kage, FOA, Vesterbro 120, Odense. Kl. 9.30-10: Tilmelding til vinsmagning 7.nov.: pris medlem 100 kr./ikke-medlem 150 kr. | 7. nov. kl. 10-12: Vinsmagning v. Klaus Jacobsen, FOA, Vesterbro 120, Odense.

RANDERS

Afdelingen. 11. okt.: Generalforsamling i Randers FC's lokaler, Cepheus Randers, Viborgvej 92, Randers NV. Dagsorden ses på foa.dk/randers senest 11. sep. Der tages forbehold for mulige ændringer ifm. afvikling af generalforsamlingen.

SILKEBORG-SKANDERBORG

Afdelingen. 26. okt. kl. 18.30: Generalforsamling hos 3F Bjerringbro-Silkeborg. Granhøjvej 16, Silkeborg. Dagsorden jf. lovene. Forslag, herunder forslag til valg af lønnet næstformand for 4 år,

skal være afdelingen i hænde senest 14 dage før. Alle medlemmer modtager skriftligt materiale senest 14 dage før. Regnskab og budget samt evt. forslag eller yderligere materiale kan læses på foa.dk/silkeborg-skanderborg eller bestilles i afdelingen 14 dage før på 46 97 20 20. Spisning fra 17.30-18.30 samt kaffe/kage.

Seniorklubben. 20. sep. kl. 14-16: Ølsmagning hos Grauballe Bryghus. Pris 130 kr. for medlemmer og 150 kr. for gæster. Tilmelding senest 6. sep. | 11. okt. kl. 13: Banko og kaffe i FOA huset. Pris 60 kr. for medlemmer og 60 kr. for gæster. Tilmelding senest 1. okt. | 28. nov. kl. 13: Julehygge i FOA huset. Pris 60 kr. for medlemmer og 60 kr. for gæster. Tilmelding senest 14. nov.

SØNDERBORG

Seniorklub. 21. sep. kl. 14: Foredrag om Alex-Miraklet fra Stalins Gulag, FOA Sønderborg, tilmelding senest 14. sep. | 12. okt. kl. 14: Fødselsdagsfest for alle. Vi er alle blevet 1 år ældre, og det skal fejres! FOA Sønderborg, tilmelding senest 5. okt. | 9. nov. kl. 14: Lotto, FOA Sønderborg, tilmelding senest 2. nov. | 23. nov. kl. 14: Julegætur i Sønderkoven. Vi mødes ved Naturskolen, tilmelding senest 16. nov. | 30. nov. kl. 9.15: Juletur til Neumünster, afgang fra Sønderborg Politistation, tilmelding/betaling senest 10. okt. | 7. dec. kl. 12: Julefrokost, Ulkebøl Forsamlingshus, tilmelding/betaling senest

23. nov. Husk tilmelding på 46 97 34 00/ faglo20@foa.dk. Program for 2023 kan ses på hjemmesiden/hentes i afdelingen. Bemærk, som efterlønner/førtidspensionist kan du frit benytte dig af seniorklubbens arrangementer.

SØNDERJYLLAND

Afdeling. 25. okt. kl. 17.30: Ekstraordinær generalforsamling på Agerskov. Dagsorden jf. lovene bliver udsendt via MitFOA.

Seniorklubben. 18. sep. kl. 14: Foredrag om en af hendes rejser v. Ingrid Wehlitz i FOAs mødelokaler på Brundevvej 2, Rødekro. Tilmelding senest 11. sep. på foa.dk/soenderjylland. | 12. okt. kl. 14: Lottospil i FOAs mødelokaler på Brundevvej 2, Rødekro. Tilmelding senest 5. okt. på foa.dk/soenderjylland. Ret til ændringer forbeholdes. Ved møder i afdelingen er kaffen gratis for alle. Ægtefælle og samlever, som ikke er medlem af FOA, betaler entréprisen ved arrangementer ude af huset. Husk, at du automatisk er medlem af seniorklubben som efterlønner og pensionist.

VEST

Efterløns- og seniorklub. 7. sep. kl. 12.30. Haverundfart i Esbjerg. Vi mødes kl. 12.30 i Kirkegade 51-53. Bussen kører kl. 12.45 og er på Dokvej 3, hvor vi møder vores guide kl. 13. Rundvisning på havnen, varer ca. 1½ time. Derefter, tilbage til Kirkegade, hvor vi drikker kaffe – husk brød. Turen koster

40 kr./person. Sidste tilmelding 3. sep. kl. 17 på 24 21 86 30. Betaling for turen opkræves på mødet 5. okt. i kaffepausen. | 5. oktober kl. 14: Op-læg fra 'Ballast', der er en organisation under KFUM's sociale arbejde. De fortæller om deres arbejde med unge fra 5-25 år, hvis forældre har et alkohol-/stofmisbrug. Trænger I ikke til at få ryddet op i jeres sommertøj – tag det med og sælg det i klubben. De første 10 tilmeldte hos Iris Lund Madsen på 24 21 86 30 inden 2. okt., kan få et bord af fremviset tøj på. For dem, der var med på havnerundfart, husk 40 kr. | 2. nov. kl. 14: Oplæg om fremtidsfuldmagter v. Anette Kyhn-Hansen fra Familieretskontoret. Vi fortsætter salg af sommertøj, der er sat 10 borde frem, så I kan sælge mere. I kan tilmelde jer julefrokosten 7. dec. i kaffepausen – og et lille juleønske: Medbring gerne konanter på beløbet – julefrokosten koster 250 kr./person. | 7. dec. kl. 14: Julefrokost på Restaurant Parken, Søvej 9, Esbjerg. Der serveres 1 genstand pr. person. Vand og andre drikkevarer betales af egen lomme. Gode gaver i lotteriet, så husk konanter. I det nye år begynder vi tors. 4. jan. Om klubben: Alle klubmøder holdes i Fritidshuset, Kirkegade 51-53, Esbjerg. Der er møde den første tors. i hver måned – det koster 150 kr. om året. Kaffen betales 1 gang om året i feb./marts og koster 50 kr. Brødet medbringer I

MEDLEMPULSEN**Vindere i juni 2023**

Hovedpræmievinder
Jette Serbest, FOA SOSU

Gavekort til Coop

Inger Anita Henriksen, FOA Vestsjælland
Maria Thinggaard, FOA Nordjylland
Lone Linette Lønkvist Barfod, FOA Roskilde
Ewa Oriana Targownik, FOA SOSU
Annette Hvidtfeldt Gade, FOA Vestsjælland

Hovedpræmien er et weekendophold for 2 på et Comwell-hotel i Danmark eller et Coop-gavekort til en værdi a 1.000 kr.
Nye deltagere er velkomne på
foa.dk/medlemspuls

KONTAKT FOA

FOA, forbundshuset
Staaings Plads 1-3
1790 København V

Telefon: 46 97 26 26
Åbningstid:
Mandag-torsdag
8.30-16.00
Fredag 8.30-15.00

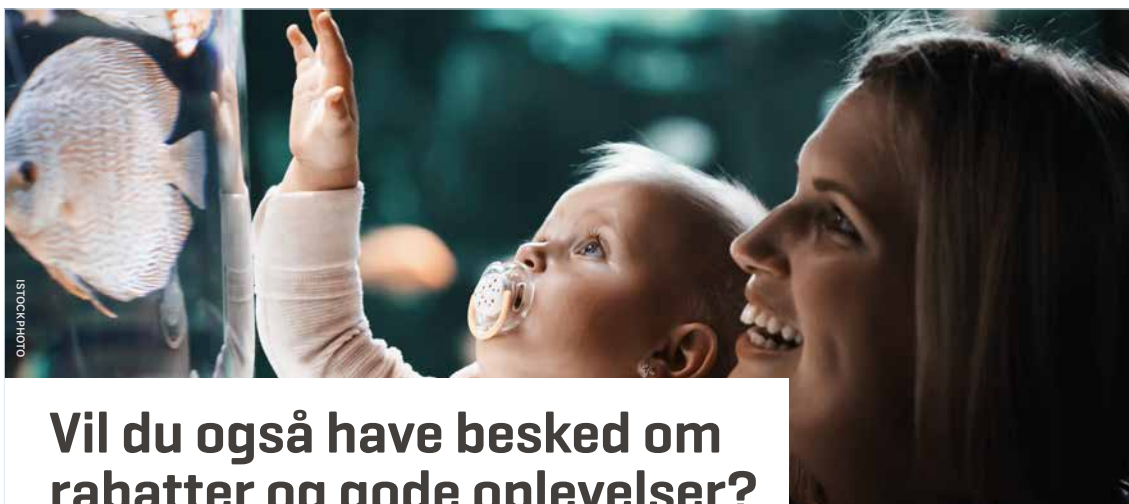
FOA-afdelinger

Afd. 1: 46 97 11 00
foa.dk/foa1
Bornholm: 46 97 33 13
foa.dk/bornholm
Frederikshavn: 46 97 11 70
foa.dk/frederikshavn
Frederikssund: 46 97 12 00
foa.dk/frederikssund
Guldborgsund: 46 97 17 50
foa.dk/guldborgsund

Horsens: 46 97 14 55
foa.dk/horsens
KLS: 46 97 15 00
foa.dk/cls
Køge: 46 97 16 00
foa.dk/koege
LFS: 35 44 45 46
foa.dk/lfs
Mariagerfjord: 98 51 21 11
foa.dk/mariagerfjord

Midtjylland: 46 97 30 30
foa.dk/midtjylland
Midt- og Vestjylland:
46 97 14 14
foa.dk/midt-vestjylland
Nordjylland: 46 97 29 00
foa.dk/nordjylland
Nordsjælland: 46 97 33 90
foa.dk/nordsjaelland
Odense: 46 97 18 00
foa.dk/odense

Randers: 46 97 19 00
foa.dk/randers
Roskilde: 46 97 19 90
foa.dk/roskilde
Silkeborg-Skanderborg:
46 97 20 20
foa.dk/silkeborg-skanderborg
Social- og Sundhedsafdelingen:
46 97 22 22
foa.dk/sosu

Vil du også have besked om rabatter og gode oplevelser?

Log på foa.dk/medlemstilbud og sig 'Ja tak' til at FOA må informere dig på e-mail og sms om de gode medlemstilbud.

FOA

selv. Ønsker du at vide mere om klubben, er du velkommen til at ringe til klubformand Iris Lund Madsen på 24 21 86 30. Klubben er ikke kun for 'ældre' pensionister og efterlønnere – også unge førtidspensionister er meget velkomne.

Seniorklub Varde. 2. okt. kl. 14: Besøg i Medborgerhuset Storegade 57, Varde – rundvisning og snak om husets mange tilbud og medlemskab. Kaffe/brød koster 25 kr. Tilmelding senest 25. sep. til Birthe Skinnerup på 29 93 16 60. | 6. nov. kl. 14: Bankospil med mange fine præmier. Bankoplader koster 15 kr./stk. Kaffe/brød koster 25 kr. Tilmelding senest 30. okt. til Jytte Søgaard på 24 83 75 42.

| 4. dec. kl. 12.30: Julefrokost – pris 150 kr. + drikkevarer. Tilmelding/betaling senest 23. nov. til Jytte Søgaard på 24 83 75 42. Betaling for vores arrangementer kan betales via bankoverførsel på reg. nr. 5385 konto nr. 0250957. Husk at påføre navn, dato for arrangement, samt det er til FOA seniorklub Varde.

Seniorklub Vejen. 2. okt. kl. 14: Oplæg om hvad Vejen Kommune kan tilbyde, når vi bliver ældre v. ældrechef, Kirsten Dyrholm Hansen. Det bliver afholdt i Sognegården Nørregade 98, Vejen. | 6. nov. kl. 14: Oplæg på Plejecenter Lundtoft, Magnolievej 28, Brørup. Anna Jensen fra Kongeålkroen, Faldingbro fortæller om

sit spændende liv. | 4. dec. kl. 14: Julefrokost på Sportshotel Vejen, Jacob Gades Alle 1. Som sædvanlig har vi amerikansk lotteri. Pris 200 kr. + drikkevarer. Tilmelding senest 27. nov. – bindende tilmelding. | 8. jan. kl. 14: Nytårskur på Sognegården, Nørregade 98, Vejen. En hygge-geftermiddag, hvor vi ønsker hinanden godt nytår med lidt bobler, kaffe/kage. | 5. feb. kl. 14: Generalforsamling i Foreningshuset, Byagervej 3, Brørup. Dagsorden jf. lovene. Efter generalforsamling og kaffe, er der banko. 20 kr. for 2 plader. Bindende tilmelding senest 30. jan.

VESTSJÆLLAND Afdelingen. 12. okt. kl. 18-21: Efterlønsmøde,

Japanvej 2, Slagelse. | 26. okt. kl. 18-21.30: Efterlønsmøde, Stenhusvej 35, Holbæk. | 30. nov. kl. 17: Generalforsamling i FOA Vestsjælland, Filadelfia, Kurvej 4, Dianalund. **Teknik- og service-sektor.** 9. nov. kl. 17: Generalforsamling, Stenhusvej 35, Holbæk. Pædagogisk sektor. | 28. nov. kl. 17: Generalforsamling, Stenhusvej 35, Holbæk.

Social- og sundhedssektor. 28. nov. kl. 17.30: Generalforsamling, Japanvej 2, Slagelse.

Seniorklubben Holbæk. 2. okt. kl. 13-15: Foredrag 75 dage på fjeldet i Nordnorge v. Mikkel Vale. | 6. nov. kl. 13-15: Andespil. | 4. dec. kl. 12-16: Julefrokost.

Seniorklubben Kallundborg-Odsherred.

12. sep. kl. 11-14: Foredrag Fra Høng til Nordkap v. Kurt Lindholm Frederiksen. | 30. nov. kl. 11-14: Julefrokost.

Seniorklubben Ringsted. 7. sep. kl. 14-16: Foredrag I læserens tjeneste v. Kirsten Erlandsen. | 5. okt. kl. 12-15: 35-års-jubilæum | 2. nov. kl. 14-16: Generalforsamling og bankospil. | 7. dec. kl. 13-16: Julefrokost.

Seniorklubben Slagelse. 18. sep. kl. 14-16: Banko. | 16. okt. kl. 14-16: Foredrag om Matador v. sognepræst Andreas Christensen. | 13. nov. kl. 14-16: Julefrokost. | 8. dec. kl. 13-16: Julefrokost.

Redaktionen sluttet
16. august 2023

Indlæg til 'Det sker' sendes til Henriette Monrad, hmon@foa.dk

Frist til nummer 6
16. oktober
Frist til nummer 1/2024
3. januar

Annoncer
Media-Partners
Telefon: 28 57 08 57
jorgen@media-partners.dk

Annoncefrist
Nummer 5
26. september
Nummer 6
7. november

Annoncer og indstik, som er udsendt sammen med Fagbladet FOA, er ikke udtryk for FOAs anbefalinger.

Nummer 5 udkommer
Uge 44 2023

Synspunkter frem-sat i Fagbladet FOA er ikke nødvendigvis sammenfaldende med FOAs synspunkter.

Vi tager ansvar for indholdet og er tilmeldt

PRESSE NÆVNET

Medlem af Danske Medier
DANSKE MEDIERS
OPLAGSKONTROL

Tilsluttet Specialmediernes Oplagskontrol

Oplag:
169.153/12. årgang
Tryk: Stibo Complete
ISSN: 1901-0214

Udgiver:

FOA

Staunings Plads 1-3
1790 København V
Telefon: 46 97 26 26
foa.dk
e-mail: foa@foa.dk

Storstrøm: 46 97 28 00
foa.dk/storstroem
Sydfyn: 46 97 27 27
foa.dk/sydfyn
Sønderborg: 46 97 34 00
foa.dk/soenderborg
Sønderjylland: 46 97 35 00
foa.dk/soenderjylland
Trekanten: 46 97 36 10
foa.dk/trekanten

Vendsyssel:
46 97 10 30/46 97 13 46
foa.dk/vendsyssel
Vest: 76 10 93 50
foa.dk/vest
Vestsjælland: 46 97 38 60
foa.dk/vestsjælland
Århus: 89 36 66 66
foa.dk/aarhus

PMF-afdelinger

FOA/PMF Kbh. Syd:
46 97 28 50
foa.dk/foa-pmf-kbh-syd
PMF afd. 1: 46 97 31 01
foa.dk/pmf1
PMF afd. 4: 43 71 66 90
foa.dk/pmf4
PMF Fyn: 46 97 13 13
foa.dk/pmf-fyn

PenSam
Jørgen Knudsens Vej 2
Postboks 282
3520 Farum
Telefon: 44 39 39 39
pensam@pensam.dk
pensam.dk

QUIZ

1. Hvis du er gået på efterløn, kan du vende tilbage til arbejdsmarkedet, uden at din løn bliver modregnet i efterlønnen. Det gælder dog kun, hvis du arbejder i ...

- A. Politiet
- B. Sundhedsvæsenet
- C. Dagtilbud

2. Iben Hjejle siger, at hendes oplevelser med plejepersonalet i forbindelse med sin fars sygdomsforløb og død, har været:

- A. "En øjenåbner"
- B. "Et rædselsfuldt forløb"
- C. "Umenneskeligt hårdt"

3. Generation Z er født mellem?

- A. 1985-1995
- B. 1990-2001
- C. 2000-2009

4. Katharina får et Kollegakram, blandt andet fordi hun ...

- A. Fortæller de bedste jokes
- B. Er gavmild og støttende
- C. Altid husker andres fødselsdage

5. Hvad har Maja Herholdt drømt om siden 6. klasse?

- A. At arbejde i udlandet
- B. At blive social- og sundhedsassistent
- C. At kunne leve af sin interesse for at reparere gamle møbler

KAN DU DIT FAGBLAD?

Vær med i lodtrækningen om et gavekort til Coop til en værdi af 250 kroner. Vi trækker lod blandt de indsendere, der har svaret rigtigt på flest spørgsmål. Du finder alle

svar i dette nummer af Fagbladet FOA. Kun medlemmer af FOA kan deltage i lodtrækningen. Besvar quizen på fagbladetfoa.dk/quiz senest **2. oktober**.

Vinder af quizen i Fagbladet FOA nr. 3/2023 er **Jette Berit Mortensen, Holbæk**

ANNONCE

Førstehjælpskurser til daginstitutioner

Hvert år registreres over 30.000 ulykker på danske børneinstitutioner. 40% af skadestuebesøgene kan undgås, hvis personalet i institutionen kan førstehjælp.

Alle vores førstehjælpsinstruktører er godkendt under Dansk Førstehjælpsråd og har flere års erfaring med at undervise i førstehjælp. Vi kommer ud til jeres institution når som helst på dagen - også om lørdagen - og vi skræddersyr kurset efter jeres behov.

Læs mere på www.folkehjaelp.dk eller scan QR-koden.

Uanset om du
går mest op i
gode afkast

... eller grønne
investeringer

... så kan du være tryk ved at
have din pension i PenSam

Har du din pension hos os, så har vi fokus på ansvarlige og grønne investeringer, der går hånd i hånd med gode afkast. Det skaber fundamentet for, at din pension vokser ind i fremtiden, og du kan se den i øjnene med god samvittighed.

Vil du vide mere, så kig forbi pensam.dk/kom-med

PenSam
Gør livet lidt bedre

POWER
CARE

ANNONCE

Rebild

Norddjurs

Mariagerfjord

Syddjurs

Skive

Favrskov

Viborg

Skanderborg

1. LEVERANDØR I OTTE NYE JYSKE KOMMUNER

Opstartsbonus

OPSTARTSBONUS hele september måned: Fra 1. september er POWERCARE ny 1. leverandør i otte jyske kommuner. Ansøg allerede i dag og vær klar til at byde ind på de mange attraktive vagter, når vi starter op til efteråret. Vi søger:

- Sygeplejersker
- Social- og sundhedsassistenter
- Social- og sundhedshjælpere
- Socialpædagoger
- Sygehjælpere
- Plejehjemsassistenter
- Hjemmehjælpere
- Plejemedhjælpere

ANSØG HER